

Unia inwestuje w człowieka

Pieniądze z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zmieniają nasze szkoły i pomagają utrzymać w Wielkopolsce najniższe bezrobocie wśród polskich regionów.

Szkoła nie musi być nudna – to jedno z haseł podsumowujących ostatnią edycję projektu „eSzkoła – Moja Wielkopolska”. Przez 3 lata wzięło w nim udział niemal 9 tysięcy uczniów ze 105 szkół. Młodzież wyszła z klas lekcyjnych do parków, urzędów, mleczarni, muzeów i innych, często zaskakujących miejsc, aby tam zdobywać wiedzę.

– Śmiało można powiedzieć, że przedsięwzięcie odmieniło oblicze naszych gimnazjów i liceów – podkreślał 24 września w Auli UAM w Poznaniu członek zarządu województwa Tomasz Bugajski. – Metoda projektów „przewietrzyła” wielkopolskie szkoły i pozwoliła uwierzyć zarówno uczniom, jak i nauczycielom, że można się kształcić inaczej: ciekawiej i prawdziwiej, np. realizując swoje pasje.

Dzięki „eSzkołom” do placówek trafił nowoczesny sprzęt, m.in. tablety, tablice interaktywne i komputery. Połączono je siecią internetową, umożliwiającą np. wykłady on-line. Nauka metodą projektową pozwoliła uczniom rozwijać umiejętności komunikacji i współpracy w grupie, przyczyniła się do większego zainteresowania przedmiotami matematyczno-przyrodniczymi (ich absolwenci są obecnie poszukiwani na rynku pracy) i doprowadziła do zdobycia umiejętności praktycznych. Istotna jest też zmiana relacji nauczyciel-uczeń, bo pedagog stał się przewodnikiem, mentorem i doradcą.

Podczas finału „eSzkoły” w Auli UAM uczniowie pokazali efekty swojej pracy. Na zdjęciu młodzież z Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Golinie buduje zegar słoneczny.

Realizowana przy współudziale samorządu województwa „eSzkoła” to jeden z ponad 3 tys. projektów sfinansowanych z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Z Brukseli otrzymaliśmy bowiem miliony złotych na wsparcie nowoczesnej edukacji i rynku pracy. We wrześniu podsumowano siedem lat wdrażania programu w regionie, na który przeznaczono 630 mln euro (w przeliczeniu 2,7 mld zł).

Tymi pieniędzmi zarządza u nas Wojewódzki Urząd Pra-

cy w Poznaniu, a korzystają z nich zwłaszcza bezrobotni, osoby zakładające działalność gospodarczą, a także firmy i urzędy, których pracownicy podnoszą swoje kwalifikacje. WUP skupił się też na wsparciu dla młodzieży, bo jednym z najistotniejszych problemów młodych ludzi, kończących szkoły i uczelnie, jest wejście i utrzymanie się na rynku pracy.

– Jestem przekonany, że pieniądze z PO KL wydaliśmy dobrze i z korzyścią dla na-

szego regionu – zaznacza wicemarszałek województwa Wojciech Jankowiak. – Gdyby nie dotacja z Europejskiego Funduszu Społecznego, nie moglibyśmy podjąć działań w takiej skali z własnych pieniędzy.

Od 2007 r. wsparciem z programu objęto prawie 430 tys. osób, w tym ponad 150 tys. stanowią młodzi w wieku 15-24 lata. Dotacje otrzymały m.in. firmy na zatrudnienie pracowników, 9 tys. osób wzięło udział w kształceniu usta-

wicznym, a 17,5 tys. bezrobotnych dostało pieniądze na utworzenie firmy. Dofinansowano też szkoły, przedszkola, uczniów i doktorantów.

– I choć trudno jednoznacznie odpowiedzieć, jaki wpływ na rynek pracy miał EFS i czy wszystkie pieniądze wydaliśmy efektywnie, to Wielkopolska ma najniższe bezrobocie wśród polskich regionów i z pewnością przyczyniła się do tego m.in. fundusze z PO KL – uważa Wojciech Jankowiak. >> strona 8

Porządkowanie finansów

Radni zmienili tegoroczny budżet województwa, zwiększając dochody, zmniejszając wydatki i ograniczając emisję obligacji. Dobrą sytuację finansową Wielkopolski potwierdziła też po raz kolejny agencja Fitch Ratings. >> strona 4

Rewolucje na prowincji

Prusim, Rozdrażew i Jarocin – w tych miejscowościach odbyły się we wrześniu premierowe odsłony wydarzeń zorganizowanych w ramach trzeciej edycji programu „Wielkopolska: Rewolucje”. >> strona 6

Święto turystyki

Uczestnicy tegorocznych wielkopolskich obchodów Światowego Dnia Turystyki mieli okazję poznać atrakcje oferowane przez gminy wchodzące w skład Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego. >> strona 7

Cmentarze, których nie ma

Jako że zbliża się 1 listopada, w naszym cyklu „co za historia” piszemy o tym, gdzie w Poznaniu znajdowały się nekropolie, o których istnieniu dziś już prawie nikt nie pamięta. >> strona 9

Inna strona samorządu

Uwaga, radne się zbroją! Gdzie się najlepiej zarabia w Wielkopolsce? Oborniki oddaliły się od Poznania. Krotochwile radnego. Wicemarszałek (prawie) jak matka chrestna. >> strona 16

Dziękujemy

Wielkopolanie pamiętali o 75. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego. Uroczystości z nią związane odbyły się w Poznaniu 26 września. Po okolicznościowej mszy św. w kościele oo. dominikanów ich uczestnicy zgromadzili się przed pobliskim pomnikiem upamiętniającym Armię Krajową i państwo podziemne.

– Szanowni państwo, żołnierze Polskiego Państwa Podziemnego! Doceniamy waszą obecność wśród nas i jesteśmy z niej dumni. Dziękujemy... – mówił do zgromadzonych przy pomniku marszałek województwa Marek Woźniak. >> strona 2

FOT. A. BONSZAK

Smaczne targi

Kielbasa szynkowa, lody waniliowe na jajach, krem szparagowy z prażonymi migdałami oraz roladki faszerowane na zielonej fasolce szparagowej – te specjalności pozwoliły wielkopolskim producentom znaleźć się wśród nagrodzonych podczas targów Smaki Regionów, które pod koniec września odbywały się w Poznaniu. Te i inne produkty robiły furorę na wielkopolskim stoisku przygotowanym przez Urząd Marszałkowski. Swoją ofertę prezentowali tam lokalni producenci, przetwórcy i restauratorzy – członkowie Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska. >> strona 3

Zmiany w sejmiku

Podczas wrześniowej sesji sejmik przyjął uchwałę o wygaśnięciu mandatu radnego – stało się to po tym, jak rezygnację złożył Błażej Spychalski z PiS. Z kolei Zbigniew Ajchler, który mandat zdobył z listy SLD, a ostatnio był radnym niezależnym, zasiłił obecnie sześciu radnych PO.

Koalicja i opozycja starły się w sprawie uzupełnienia (po rezygnacji Błażeja Spychalskiego) składu Komisji Rewizyjnej. PO i PSL w głosowaniu nie wyraziły zgody na wejście od niej zgłoszonego przez PiS radnego Marcina Porzucka. >> strona 5

Artur Boinński

na wstępie

Niezauważane inwestycje

Tak się jakoś składa, że gdy czynione są rozmaite podsumowania skutków obecności kraju czy regionu w Unii Europejskiej, a zwłaszcza efektów, jakie przyniósł strumień euro płynący z Brukseli, zazwyczaj na pierwszy plan wysuwają się tzw. twarde projekty. Chętnie wymieniamy kilometry zbudowanych lub wyremontowanych dróg, przebieg zmodernizowanych linii kolejowych, liczbę kupionych nowych pociągów, tramwajów i autobusów, skuteczność kolejnych oczyszczalni ścieków, funkcjonalność pobudowanych obiektów dydaktycznych dla uczelni i tak dalej. Te inwestycje najłatwiej dostrzec, opisać i docenić.

Znacznie trudniej zauważyć, zmierzyć i skatalogować „inwestowanie w człowieka”, czyli – z grubsza rzecz biorąc – wszystko to, na co szły unijne pieniądze z Europejskiego Funduszu Społecznego. Co więcej, można odnieść wrażenie, że wdrażanie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki stało się etatowym chłopcem do bicia, a rolę sztandarowych przykładów rzekomego złego wydawania pieniędzy przypisano kursom na operatora wózków widłowych.

W tym numerze, w ślad za zorganizowaną w Poznaniu konferencją, próbujemy pokazać efekty działań podejmowanych w Wielkopolsce po to, by moderować rynek pracy. Nie potrafimy ocenić, w jakim dokładnie stopniu zasługa w tym wymienionych przedsięwzięć, ale – jak dla mnie – kluczowym argumentem na rzecz dobrej efektywności podejmowanych kroków jest fakt, że żyjemy w województwie o najniższej stopie bezrobocia, a w samym Poznaniu i jego okolicach bez pracy pozostaje śladowy odsetek tych, którzy mogliby (i – co chyba ważniejsze – chcieli) ją podjąć. ●

Doceniamy i dziękujemy

Wielkopolanie pamiętali o 75. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego.

Uroczystości, których gospodarzami byli marszałek województwa i zarząd Okręgu Wielkopolska Światowego Związku Żołnierzy AK, odbyły się w Poznaniu 26 września. Po okolicznościowej mszy św. w kościele oo. dominikanów ich uczestnicy zgromadzili się przed pobliskim pomnikiem upamiętniającym AK i państwo podziemne.

– Jesteśmy tutaj, aby dać świadectwo pamięci o tych, którzy polegli i złożyć wyrazy szacunku tym, którzy stoją na straży prawdy o latach mroku i chwały – mówił do zgromadzonych marszałek Marek Woźniak. – Szanowni państwo, żołnierze Polskiego Państwa Podziemnego! Doceniamy waszą obecność wśród nas i jesteśmy z niej dumni. Dziękujemy...

Wyrazem pamięci były wieńce i kwiaty złożone m.in. przez marszałka i przewodniczącego sejmiku Lecha Dymarskiego.

Obchody zwieńczyło spotkanie w sali konferencyjnej

FOT. A. BOIŃSKI

– W tę rocznicę mamy obowiązek przestrzegać i apelować do świata o przeciwstawienie się wszystkim agresorom. Bo w Polsce dobrze wiemy, jaka jest cena wolności – mówił podczas uroczystości marszałek Marek Woźniak.

PAN, podczas którego wręczone zostały odznaczenia „Pro Patria”, odznaki honorowe „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego” oraz Medale za zasługi dla Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Marszałek i przewodniczący sejmiku wzięli też udział w organizowanych przez wojewodę uroczystościach uczczenia ofiar napaści na Polskę, które odbyły się 17 września. Z kolei 14 września na leśnej kapliczce i krę-

gu pamięci AK w Janowie odbyła się uroczystość patriotyczna upamiętniająca 71. rocznicę zrzuconia broni i sprzętu dla oddziałów Armii Krajowej w Wielkopolsce, w której uczestniczył Marek Woźniak. ABO

Barka pomaga

O rozwoju przedsiębiorczości społecznej i roli partnerstw lokalnych dyskutowano 11 września w siedzibie poznańskiej „Barki”.

Spotkanie pt. „Partnerstwa lokalne i rozwój przedsiębiorczości społecznej. Perspektywy rozwoju wspólnot solidarnych w Polsce” zostało połączone z 25. rocznicą utworzenia „Barki”. – Działalność fundacji wpisuje się w politykę UE, w której walka z wykluczeniem społecznym zajmuje istotną pozycję – stwierdził uczestniczący w wydarzeniu marszałek Marek Woźniak.

Gratulując twórcom „Barki” 25-letniej działalności, podczas której wypracowano system pomocy osobom wykluczonym społecznie, marszałek podkreślił, że ekonomia solidarna jest dobrze realizowana w Wielkopolsce, gdyż padła na podatny grunt, przygotowany przez tradycję pracy organicznej.

„Barke” założyli w 1989 r. psycholodzy Barbara i Tomasz Sadowski, odpowiadając na rosnące problemy społeczne okresu transformacji. Jej działalność skupia się na osobach zaniedbanych społecznie, umożliwiając im odbudowanie własnej tożsamości, szeroko pojęte kształcenie i odnalezienie się w XXI wieku. RAK

Wielkopolska na Open Days

FOT. A. BOIŃSKI

Europejski Tydzień Regionów i Miast Open Days co roku jesienią gromadzi w Brukseli tysiące polityków, samorządowców i ekspertów z całej UE. W tegorocznej, 12. już jego edycji, odbywającej się w dniach 6-9 października, wzięło udział ponad 5 tysięcy osób. Tradycyjnie w widoczny sposób swój udział w tym wydarzeniu zaakcentowała Wielkopolska. W siedzibie Biura Informacyjnego Województwa Wielkopolskiego odbyło się wyjazdowe posiedzenie Związku Województw RP, połączone z konferencją podsumowującą 10 lat obecności polskiej delegacji w Komitecie Regionów. BIWW był też organizatorem jednego z warsztatów. Marszałek Marek Woźniak współprzewodniczył będącemu elementem sesji inauguracyjnej Open Days wspólnemu posiedzeniu komisji KR i europarlamentu zajmujących się polityką spójności. Przedstawiciele Wielkopolski uczestniczyli w konferencji podsumowującej projekt CASA. Realizowane w naszym regionie przedsięwzięcie „eSzkoła – Moja Wielkopolska” było prezentowane podczas „Open Days Cinema”. Więcej o tym, co działo się w Brukseli, napiszemy w kolejnym wydaniu „Monitora”. ABO

Jak przenieść urząd do sieci?

Samorządowcy dyskutowali w Poznaniu o problemach i wyzwaniach polskiej e-administracji.

– E-usługi to fikcja, która przeradza się w rzeczywistość, choć mozolnie. Z jednej strony mamy prawo, przepisy i ustawy, a z drugiej nowoczesne usługi, możliwość ich udostępniania i duże oczekiwania mieszkańców. Wszak prościej załatwić sprawę elektronicznie, nie wychodząc z domu, niż przyjechać do urzędu – podkreślił sekretarz województwa wielkopolskiego Adam Habryło, rozpoczynając 30 września po-

znańską konferencję „e-Usługi. Fikcja czy rzeczywistość?”.

Przedstawiciele samorządów dyskutowali o faktach i mitach polskiej e-administracji, o optymalizacji e-usług i udostępnieniu ich ludziom. Adam Habryło dodał, że diabeł jak zwykle tkwi w szczegółach, bo to, co pozornie wydaje się łatwe, najtrudniej jest wprowadzić w życie.

– Chcemy być efektywni, ale wdrażając rozwiązania informatyczne w administracji samorządowej, powinniśmy pamiętać o tym, że efektywny urząd działa transparentnie

i zgodnie z prawem, jest konkretny i sprawiedliwy dla obywateli, potrafi zaadaptować się do nowych warunków – wyliczał prof. Witold Abramowicz z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

W drugiej części konferencji przedstawiono projekt „e-UM: elektroniczna usługa wymiany korespondencji w Urzędach Marszałkowskich Województw Wielkopolskiego i Kujawsko-Pomorskiego”. Jego założenia i kluczowe zadania mają zwiększyć jakość e-usług świadczonych mieszkańcom przez oba urzędy. RAK

Gaudeamus na poznańskich uczelniach

W wielkopolskich szkołach wyższych uroczystość zainaugurowano nowy rok akademicki.

Mimo niżu demograficznego ponad 100 tysięcy studentów rozpoczęło we wrześniu i w październiku naukę na 28 wielkopolskich uczelniach, w tym 8 państwowych. Szkoły wyższe w Poznaniu są partnerami samorządu regionu w wielu znaczących przedsięwzięciach, stąd obecność przedstawicieli zarządu województwa w szeregach inauguracji roku

akademickiego poszczególnych uczelni.

30 września „Gaudeamus igitur” zabrzmiał w Auli Uniwersytetu Ekonomicznego, a na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza rok akademicki zainaugurowano 1 października. W obu tych wydarzeniach wzięli udział marszałek województwa Marek Woźniak, goszczący też 9 października w Auli Nowej Akademii Muzycznej, i przewodniczący sejmiku Lech Dymarski, który przyjął ponadto zaproszenia na inaugurację

roku od rektorów i senatów Uniwersytetu Przyrodniczego (2 października), Uniwersytetu Medycznego (3 października) oraz Politechniki Poznańskiej (8 października).

Wicemarszałek Wojciech Jankowiak był gościem inauguracji na UAM, UM oraz PP, a członkowie zarządu województwa przywitani nowy rok akademicki ze studentami pińskiej PWSZ i poznańskiej AWF (Tomasz Bugajski, odpowiednio 6 i 7 października) oraz UP (Krzysztof Grabowski). RAK

Literacki Miłośław

Już po raz kolejny samorząd województwa włączył się w organizację wydarzeń towarzyszących wręczeniu literackiej Nagrody Kościelskich.

Jak ogłosiła już wcześniej przyznająca nagrodę fundacja, jej tegorocznym laureatem został poeta Krzysztof Siwczyk. Odbierze ją 11 października podczas uroczystości zaplanowanej w samo południe w dawnym Pałacu Kościelskich w Miłosławiu. Tradycyjnie już jednak tę uroczystość poprzedza szereg wydarzeń kulturalnych. O ich przebiegu mówili podczas spotkania z dziennikarzami reprezentujący współorganizatorów: marszałek województwa Marek Woźniak, starosta wrzesiński Dionizy Jaśniewicz i burmistrz Miłosławia Zbigniew Skikiewicz.

– Zapraszamy wszystkich miłośników kultury, zwłaszcza

cza poezji, aby złożyli jesienią wizytę w Miłosławiu, gdzie będą mogli miło spędzić czas z literaturą i muzyką – mówi marszałek.

– W obecnym wyścigu różnego rodzaju nagród literackich może nie jest to wyróżnienie najbardziej wartościowe materialnie, ale pod względem prestiżowym to wartościowa nagroda – dodał starosta.

Towarzyszące wręczeniu nagrody wydarzenia odbywają się w Poznaniu, we Wrześni i w Miłosławiu. Przewidziano warsztaty literackie dla młodzieży, panele dyskusyjne, koncerty i wystawę fotografii. Wymienić warto choćby występ Ani Dąbrowskiej, interpretacje dzieł laureatów nagrody w wykonaniu Andrzeja Seweryna czy też poznańską debatę w Zamku pod frapującym tytułem „Kto nie dostanie Kościelskich”. ABO

Smaczne targi

Regionalne potrawy królowały w Poznaniu na przełomie września i października.

Smaki dzieciństwa, o których mówił prezydent Komorowski, można sobie było przypomnieć także na wielkopolskim stoisku.

Od 29 września trwały w Poznaniu przez kilka dni targi Polagra, jedna z największych imprez wystawienniczych w Polsce. W otwarciu wziął udział prezydent Bronisław Komorowski.

– To nas też kształtuje: smaki dzieciństwa, skojarzenia wszelkiego rodzaju. Kształtować nas będzie też w przyszłości, w ramach integrującej się Europy – mówił prezydent. – Nasze polskie smaki, nasze polskie dania, nasza polska kultura nie muszą stać w sprzeczności ze współczesnymi trendami. Świadczy o tym fakt, ile polskiej żywności wchodzi na rynki światowe, europejskie.

Najlepiej o prawdziwości tych słów można się było prze-

konać podczas towarzyszących Polagrze, a rozpoczętych dwa dni wcześniej, targów Smaki Regionów, współorganizowanych przez MTP i Związek Województw RP. Wiceprzewodniczący związku – marszałek Marek Woźniak wziął udział w inauguracji imprezy i wręczył medale najlepszym wystawcom. Z kolei członek zarządu województwa Krzysztof Grabowski nagradzał laureatów konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”, organizowanego przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego.

Wśród nagrodzonych znaleźli się wielkopolscy producenci takich specjałów, jak kielbasa szynkowa, lody wa-

niliowe na jajach, krem szparagowy z prażonymi migdałami oraz roladki faszerowane na zielonej fasolce szparagowej.

Te i inne produkty robiły furorę na wielkopolskim stoisku przygotowanym przez Urząd Marszałkowski. Swoją ofertę prezentowali tam głównie lokalni producenci, przetwórcy i restauratorzy – członkowie Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska. Goście targów – a wśród nich liczna grupa sejmikowych radnych – mogli zapoznać się z szerokim asortymentem mięs i przetworów mięsnych, ziół, miodów, produktów mleczarskich, wyrobów cukierniczych, win oraz żywnością ekologiczną czy dietetyczną. ABO

Goście z Czech

Delegacja naszych południowych sąsiadów odwiedziła w dniach 25-26 września Wielkopolskę.

Z przedstawicielami Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi Senatu Republiki Czeskiej, której przewodniczył wicemarszałek czeskiego Senatu Premysl Sobotka, spotkał się członek zarządu województwa Krzysztof Grabowski.

W dyskusji, w której uczestniczyli też dyrektorzy instytucji działających w Wielkopolsce na rzecz rolnictwa, omówiono m.in. jego stan w regionie i wpływ, jaki wywiera na obszary wiejskie członkostwo Polski w UE. Poruszono też kwestię sankcji wprowadzonych przez Rosję na eksport polskich owoców i warzyw.

Delegacja odwiedziła także położony w Garzynie (powiat leszczyński) Ośrodek Hodowli Zarodowej. RAK

Gdzie są otwarci na niepełnosprawnych

Samorząd województwa ogłosił we wrześniu V edycję konkursu „Wielkopolska Otwarta dla Niepełnosprawnych”.

Celem przedsięwzięcia, skierowanego do wielkopolskich powiatów i gmin, jest promocja oraz nagrodzenie dobrych praktyk dotyczących rozwoju ekonomii społecznej, zwłaszcza w dziedzinie wsparcia osób niepełnosprawnych. Oceniane będą przede wszystkim działania na polu edukacji, rynku pracy, kultury oraz społeczeństwa obywatelskiego.

Konkurs, w którym główna nagroda na dofinansowanie przedsięwzięć adresowanych

do osób niepełnosprawnych wynosi 30 tys. zł, ma też inspirować samorządy do dalszych działań na rzecz tych osób. Wyróżnione projekty zostaną sfilmowane, a reportaże wyemitowane na antenie poznańskiej TVP.

Zgłoszenia są przyjmowane przez poznański Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej do 20 października, a rozstrzygnięcie zaplanowano w czerwcu 2015 r.

Szczegółowych informacji można zasięgnąć pod nr. tel. 61 85 67 326. Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego. RAK

Na Woli biegali dla zdrowego serca

Setki osób przewinęły się 27 września przez tereny poznańskiego hipodromu, by bawić się, a jednocześnie zadbać o swoje zdrowie.

W tę wrześniową sobotę samorząd województwa zorganizował na Woli festyn „W rytmie serca”. Okazją był przypadający dzień później Światowy Dzień Serca.

Przykładem aktywnie dbających o zdrowie i kondycję mogą być ci, którzy wzięli udział w kilku zorganizowanych w ramach festynu biegach, w tym w głównym na dystansie 5 kilometrów. Dla innych magnesem przyciągającym na Wolę była możliwość skorzystania z bezpłatnych badań profilaktycznych i porad lekarskich, dotyczą-

Uczestnicy biegu na 5 kilometrów tuż przed startem.

cych nadwagi, cukrzycy, chorób układu oddechowego i wad wzroku. Konsultacje le-

karskie prowadzili kardiolog, okulista, dietetyk i terapeuta od uzależnień. Chętni

mogli honorowo oddać krew albo przejść szybki kurs udzielania pierwszej pomocy.

– W moim przekonaniu świadomość mieszkańców, iż przede wszystkim sami musimy dbać o nasze zdrowie, jest coraz większa – mówił wicemarszałek Mateusz Klemenski.

Najwięcej atrakcji na Woli przygotowano dla najmłodszych. Dzieci chętnie korzystały z możliwości przejażdżki bryczką lub na kucyku, brały udział w zabawach i konkursach, szalały w dmuchanych zamkach. Młodszy i starsi podziwiali pokazy jeździeckie oraz sprzęt prezentowany przez wielkopolskich policjantów.

Festyn był jednym z elementów działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej, prowadzonych przez samorząd województwa. ABO

Lodołamacze wyróżnieni

W Poznaniu nagrodzono pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Uroczysta gala kończąca wielkopolsko-lubuski etap konkursu „Lodołamacze 2014”, w której uczestniczył członek zarządu województwa Tomasz Bugajski, odbyła się 24 września w Pałacu Działyńskich w Poznaniu.

Laureaci „Lodołamaczy” to firmy, instytucje i organizacje przełamujące stereotypy i uprzedzenia związane z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych. To pracodawcy, którzy integrują osoby niepełnosprawne i stwarzają im szansę na pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Lista laureatów regionalnej części konkursu dostępna jest na stronie internetowej www.popon.pl. RAK

100-lecie chóru

27 września jubileusz 100-lecia istnienia obchodził Chór Prymasowski przy Bazylice Archikatedralnej w Gnieźnie.

Gościem koncertu galowego w katedrze gnieźnieńskiej był marszałek Marek Woźniak, który podczas uroczystości wręczył przyznany chórowi przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

Historia chóru wiąże się z istnieniem kapel muzycznych, które działały w Gnieźnie od XVI w. Obecnie w swoim repertuarze posiada on kompozycje od renesansu do współczesności. RAK

Sejmikowe pytania

Przedstawiamy tematy, które radni poruszali 29 września, podczas XLIX sesji sejmiku, w złożonych zapytaniach i interpelacjach.

Marcin Porzucek (PiS) poruszył kwestię wysuniętych pod jego adresem zarzutów dotyczących rzekomego proponowania niezgodnych z przepisami zasad podziału pieniędzy z WRPO.

Radny pytał także o termin przetargu na remont drogi wojewódzkiej z Wyrzyska do Osieka. Powrócił też do swojej interpelacji w sprawie udziału dyrektora pilskiego WORD w sponsorowaniu turnieju piłkarskiego.

Marek Sowa (PiS) powrócił do sprawy skorzystania przez członków zarządu województwa z roweru lub komunikacji zbiorowej w Światowym Dniu bez Samochodu. Ponownie mówił też o problemach związanych z zakupem w automatach i przez internet niektórych rodzajów kolejowych biletów ulgowych.

Maciej Wiśniewski (SLD) interpelował w sprawie planów dotyczących przyszłości oddziałów Wielkopolskiego Centrum Medycyny Pracy w Koninie i Lesznie oraz w kwestii nadzoru Wielkopolskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich nad sposobem wykonywania remontu odcinka trasy z Kościana do Grodziska.

Waldemar Witkowski (SLD) w swoim wystąpieniu wskazywał na potrzebę egzekwowania odpowiedniego traktowania pacjentów w podległych samorządowi województwa jednostkach służby zdrowia.

Zbigniew Czerwiński (PiS) pytał o działania podjęte wobec problemów z uzyskaniem ministerialnego finansowania ośrodka radioterapii w Kaliszu. Radny sygnalizował też konieczność podjęcia rozmów z NFZ

w kwestii płatności za tzw. nadwykonania dla Wielkopolskiego Centrum Onkologii.

Seweryn Kaczmarek (SLD) wskazał na problem z będącym własnością województwa niezagospodarowanym placem po dawnym boisku przy ulicy Harcerskiej w Ostrowie Wielkopolskim, a także na potrzebę podjęcia kolejnych działań lobbingskich w sprawie budowy drogi S 11.

Mariola Czarnota (PO) w złożonej na piśmie interpelacji poruszyła kwestię wysokości opłat pobieranych przez Wojewódzki Szpital Zespolony w Lesznie od rodziców pragnących zostać na noc ze swoimi dziećmi leczonymi na oddziale.

Maria Grabkowska (PO) interpelowała pisemnie w sprawie opieki stomatologicznej dla dzieci i młodzieży w Wielkopolsce, pytając o możliwość włączenia się samorządu województwa w finansowanie programu bezpłatnych badań w tym zakresie. ABO

Porządki w finansach

Radni zmienili tegoroczny budżet województwa: zwiększyli dochody, zmniejszyli wydatki i ograniczyli emisję obligacji.

Radni przyjrzeni się we wrześniu wojewódzkim finansom, analizując m.in. dane o wykonaniu budżetu regionu w pierwszym półroczu 2014 roku oraz wieloletnią prognozę finansową. Dochody zrealizowano w 47 proc. (556 mln zł), a nieco mniej wydatki, co wiąże się przede wszystkim z tym, że większość prac poprzetargowych, zwłaszcza w dziedzinie melioracji, prowadzi się i rozlicza w drugiej połowie roku.

Po analizie dochodów i ocenie prognoz postanowiliśmy podnieść dochody własne z podatków o 30 mln zł, w tym 5 mln stanowią wpływy z PIT, a 25 mln z CIT – poinformowała skarbnik województwa Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

Planowane w tym roku dochody zwiększono łącznie o 35,5 mln zł, a wydatki zmniejszono o 47,5 mln zł. Część z nich, 25 mln zł, zostanie zrealizowana w 2015 roku. To przede

Fitch ocenia i potwierdza

Fitch Ratings kolejny raz potwierdził dobrą sytuację finansową województwa wielkopolskiego. W opublikowanym raporcie analitycy wskazują, że ratingi regionu odzwierciedlają dobre zarządzanie strategiczne i finansowe oraz osiągnięte przez województwo wyniki operacyjne. Fitch dostrzega utrzymujące się w normie wskaźniki obsługi i spłaty zadłużenia, a także dobrą płynność finansową Wielkopolski, utrzymaną dzięki stałemu monitorowaniu i racjonalizacji wydatków.

wszystkim dokończenie budowy obwodnicy Czarnkowa, gdzie kłopoty finansowe kolejnego wykonawcy prac wpłynęły na rozwiązanie kontraktu i konieczne było ogłoszenie nowego przetargu.

Radni zmniejszyli również o 9 mln zł rezerwę na pokrycie poręczeń kredytów zaciągniętych przez podległe samorządowi szpitale. W efekcie tych zmian zmniejszony został planowany deficyt: dochody budżetu mają wynieść 1 mld 170 mln zł, a wydatki 1 mld 336 mln zł.

W wyniku tych zmian zmniejszony został wskaźnik zadłużenia za trzy kwartały 2014 roku. – Ten wskaźnik jest istotny, bo bierze się go pod uwagę przy konstruowaniu przyszłorocznego budżetu, a jego obniżenie rozszerza nam możliwość zadłużenia w 2015 r. – podkreśliła Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

Ze względu na to, że o 76 mln zł zmniejszył się tegoroczny deficyt budżetu województwa, sejmik o taką samą kwotę skorygował planowaną na 2014 rok maksymalną wysokość obligacji emitowanych przez samorząd regionu. RAK

Młodzież z ostrzeszowskiego gimnazjum gościła na sesji sejmiku

– Sejmik tak szybko przegłosowuje na sesji kolejne uchwały, ponieważ wcześniej zostały one szczegółowo omówione przez odpowiednie komisje – tłumaczył przewodniczący sejmiku Lech Dymarski młodemu Wielkopolanom przysłuchującym się obradom radnych. Gośćmi wrześniowej sesji byli uczniowie Gimnazjum nr 1 imienia Janusza Korczaka w Ostrzeszowie. O tym, jak wygląda struktura i praca samorządu województwa, opowiedział młodzieży członek zarządu województwa Krzysztof Grabowski. ABO

To był czas ważnych rocznic

Doroczne sprawozdanie z działalności Biura Informacyjnego Województwa Wielkopolskiego w Brukseli było jednym z tematów omawianych podczas wrześniowego posiedzenia sejmikowej Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Współpracy Międzynarodowej.

Jak mówiła radnym dyrektor BIWW Monika Kapturska, na działalność biura w okresie od połowy 2013 do połowy 2014 roku wpływ miały między innymi przypadające w tym czasie ważne rocznice. Mowa głównie o 25-leciu przemian demokratycznych w Polsce, dekadzie obecności naszego kraju w Unii Europejskiej, 20-leciu działalności Komitetu Regionów czy też 10-leciu obecności w tym ostatnim gremium polskiej delegacji.

Jednym z priorytetów prac i przekazywanych przez BIWW informacji była również nowa unijna perspektywa finansowa 2014-2020, w tym szereg funduszy zarządzanych bezpośrednio z Brukseli, z których mogą skorzystać również podmioty z Wielkopolski. Tej ostatniej tematyki dotyczy też przygotowywany przez BIWW cykl artykułów ukazujących się co miesiąc na łamach „Monitora Wielkopolskiego”.

Wśród inicjatyw BIWW jest też działający od siedmiu lat Klub Wielkopolan w Brukseli. Na zdjęciu – dyrektor Monika Kapturska oraz europosłowie Krystyna Łybacka i Adam Szejnfeld podczas wrześniowego spotkania klubu.

W ramach swojej działalności wielkopolska „ambasada” współpracuje z regionami zagranicznymi i polskimi (w tym w ramach kilku europejskich sieci), z polskimi placówkami dyplomatycznymi, instytucjami UE. Organizuje różnorodne konferencje, seminaria, spotkania. Jedną z najważniejszych dziedzin działalności BIWW jest udział w pracach polskiej delegacji do Komitetu Regionów, której przewodniczącym od lat jest marszałek Marek Woźniak. ABO

OPEN chce na giełdę

Czy poznański OPEN będzie pierwszą placówką służby zdrowia podległą samorządowi, która trafi na giełdę?

O tym rozmawiali podczas wrześniowego posiedzenia radni z Komisji Rodziny, Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego. Przedstawiono im „Informację w sprawie procesu przekształcenia Ośrodka Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów im. Aliny Pienkowskiej sp. z o.o. w spółkę akcyjną”.

Według zaprezentowanych radnym materiałów, debiut spółki na rynku NewConnect miałby nastąpić już w lutym 2015 roku. Będący w gestii samorządu województwa OPEN, decyzją sejmiku, został wcześniej przekształcony ze SPZOZ-u w spółkę z o.o. Wejście na giełdę, zdaniem zarządzających jednostką, pozwoliłoby jej zdobyć kapitał niezbędny do rozwoju działalności.

Projekt popierają władze województwa, wątpliwości wzbudził on wśród części radnych. Zbigniew Czerwiński z PiS wyraził obawy związane m.in. z zachowaniem przez województwo kontroli nad OPEN oraz z konkurowaniem przez tę jednostkę (po rozszerzeniu zakresu działalności) z innymi samorządowym podmiotem – Wielkopolskim Centrum Onkologii. ABO

Zmiany, zmiany, zmiany...

Po rezygnacji z mandatu radnego PiS koalicja i opozycja poróżnione w sprawie składu Komisji Rewizyjnej.

Podczas wakacyjnej przerwy sejmik zebrał się na wrześniowej sesji w prze-meblowanym składzie.

Przyjęto uchwałę w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego. Było to formalne zatwierdzenie rezygnacji z mandatu złożonej przez Błażeja Spychalskiego z PiS, który swoje plany polityczne i zawodowe postanowił związać z Łodzią. Ponieważ do wyborów pozostało mniej niż pół roku, zwolniony mandat pozostaje nieobsadzony. Podobnie było z miejscem po Marku Niedbale z SLD, który po majowych eurowyborach został posłem na Sejm.

W związku z powyższymi zmianami wielkopolski sejmik pracuje obecnie w 37-osobowym składzie. A ilu radnych mają poszczególne kluby? PO grupuje 18 osób (na początku kadencji było ich 17), SLD – 7 (tuż po wyborach było 9), PSL – 7 (bez zmian), PiS – 5 (było wcześniej 6).

W trakcie sesji oficjalnie ogłoszono też, że szeregi klubu PO zasilili Zbigniew Ajchler. Radny zasiada w wielkopolskim sejmiku od początku jego istnienia. Zawsze

FOT. A. BOIŃSKI

Radny Zbigniew Ajchler (drugi od lewej) po raz pierwszy zasiadł na sesji pomiędzy radnymi PO.

był w klubach związanych z SLD, w poprzedniej kadencji sprawował nawet funkcję przewodniczącego klubu Lewica. Ajchler wystąpił z klubu SLD w grudniu 2011 r., jako powód podając objęcie sterów tej partii przez Leszka Millera. Od tego czasu był w sejmiku jedynym radnym niezależnym.

Najwięcej emocji wywołało głosowanie nad uchwałą w sprawie ustalenia składu sejmikowych komisji. Ponieważ Błażej Spychalski był przed rezygnacją przewodniczącym Komisji Rewizyjnej, klub PiS postanowił na jego miejsce zgłosić radnego Marcina Porzucka. W głosowaniu przeciwko takiemu rozwią-

zaniu zagłosowały solidarnie koalicyjne kluby PO i PSL.

– Nie akceptujemy kandydatury radnego Porzucka, bo nie akceptujemy formy jego działania politycznego. Nie chcemy, by poprzez manipulację faktami wykorzystywał swoją pracę w tej komisji podczas kampanii wyborczej – tłumaczył stanowisko koalicji przewodniczący klubu PO Rafał Żelanowski.

– To sytuacja kuriozalna. Nie dopuszczamy sytuacji, że będziecie nam wybierać, kogo mamy zgłaszać do pracy w komisjach – ripostował szef klubu PiS Zbigniew Czerwiński. Wsparł go radny Stefan Mikołajczak z SLD: – Takiej praktyki dotąd nie było, to niebezpieczny precedens na przyszłość.

Nic nie pomogło ogłoszenie przerwy w obradach – PiS nie zgłosiło innego kandydata, a koalicja nie zmieniła swojej oceny radnego Porzucka.

W tej sytuacji Komisja Rewizyjna nie może na razie działać, bo według przepisów musi liczyć 5 radnych i mieć w składzie przedstawicieli wszystkich sejmikowych klubów. ABO

Zasłużeni dla województwa

Przed rozpoczęciem wrześniowej sesji sejmiku odbyła się uroczystość wręczenia odznak honorowych „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”, przyznanych dawnym działaczom opozycyjnym. Wiesławowi Andrzejowi Hudowiczowi – współorganizatorowi i członkowi Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Elektromontaż Poznań oraz Andrzejowi Pawłowskiemu – współzałożycielowi NSZZ „Solidarność” w Zakładach H. Cegielski gratulacje złożyli marszałek Marek Woźniak i przewodniczący sejmiku Lech Dymarski. ABO

Opera z odchudzoną dyrekcją

Trzech zamiast pięciu zastępców dyrektora będzie mieć Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu.

Sejmik przyjął projekt (dokument wejdzie w życie po uzgodnieniu z ministrem kultury) zmiany statutu tej samorządowej instytucji kultury.

Z propozycją zmian organizacyjnych w zarządzanej

przez siebie jednostce wystąpiła dyrektorka Renata Borowska-Juszczynska, uznając, że poradzi sobie przy pomocy trzech zamiast zapisanych dotąd w statucie pięciu zastępców. Zlikwidowane zostaną stanowiska zastępców dyrektora do spraw baletu oraz do spraw muzycznych. Warto zaznaczyć, że oba i tak pozostawały nieobsadzone. ABO

Podzielili pieniądze

Sejmik przyjął uchwałę, na podstawie której samorząd województwa przekaze wsparcie finansowe dla terenów wiejskich.

Pierwszy z uchwalonych podczas wrześniowej sesji dokumentów dotyczy podziału ponad 4 milionów złotych z budżetu województwa na prace związane z ochroną, rekultywacją i poprawą jakości gruntów rolnych. Pieniądze z tej puli trafią do 48 wielkopolskich gmin z przeznaczeniem na budowę lub przebudowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

Radni stosowną uchwałą zaakceptowali również wyniki II edycji konkursu „Odnowa wsi szansą dla aktywnych sołectw”. To jedno z działań w ramach przyjętego w ubiegłym roku przez sejmik programu „Wielkopolska Odnowa Wsi 2013-2020”.

Konkurs służy aktywizacji mieszkańców wsi oraz podniesieniu standardu i jakości życia na terenach wiejskich. Przedstawiane projekty mogły dotyczyć zakupu: towarów służących kultywowaniu tradycji społeczności lokalnej, wypo-

sażenia obiektów użyteczności publicznej, materiałów promujących wieś, drobnych przedmiotów do zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Spośród 71 zgłoszonych propozycji do dofinansowania wybrano 57. Pieniądze do sołectw trafią poprzez stosowne gminy. Pojedynczy projekt mógł uzyskać od 2,5 do 5 tysięcy złotych dofinansowania, z zastrzeżeniem, że na wszystkie inicjatywy z terenu jednej gminy przyznawano nie więcej niż 10 tysięcy złotych. ABO

Dwa hektary dla kolei

Sejmik wyraził zgodę na przekazanie Kolejom Wielkopolskim prawa do użytkowania 2 ha gruntów w Wągrowcu, gdzie w przyszłości mają być wykonywane obowiązkowe przeglądy techniczne szynobusów.

Radni zgodzili się na wniesienie przez samorząd regionu do spółki Kolejy Wielkopolskie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonych w Wągrowcu jako apor-

tu na pokrycie udziałów obejmowanych w podwyższonym kapitale zakładowym spółki.

Trzy działki zajmują niemal 2 hektary, a na jednej z nich znajduje się bocznicą kolejowa, przy której Kolejy Wielkopolskie chciałyby w przyszłości wykonywać obowiązkowe przeglądy techniczne szynobusów. Podstawowe miejsce wykonywania takich przeglądów znajduje się w Zbąszynku, ale kolejarzy i samorządowcy chcieliby

je prowadzić także w Wągrowcu.

Wartość aportu (prawa użytkowania) wnoszonego do spółki przez samorząd regionu została oszacowana przez rzeczoznawcę na poziomie 726,5 tys. zł, dlatego województwo obejmie w zamian 1453 dodatkowe udziały w KW, każdy o wartości 500 zł. Dotąd kapitał zakładowy spółki, której jedynym udziałowcem jest województwo wielkopolskie, wynosił 15 mln zł. RAK

Komisje ruszyły w teren

O przyszłości północno-zachodniego klina zieleni w Poznaniu – w szczególności terenów Woli, Gołęcina i Rusałki – rozmawiali 16 września na wspólnym posiedzeniu radni województwa i miasta Poznania. Samorządowcy zwiedzili obiekty sportowe na Gołęcinie (górne zdjęcie) i nieruchomości należące do Centrum Wyszkoła Jędrzejckiego Hipodrom Wola. Z kolei głównym tematem wyjazdowego posiedzenia Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dniu 17 września było zapoznanie się z koniarską infrastrukturą służącą ochronie środowiska (dolne zdjęcie). Radni byli m.in. w Oczyszczalni Lewy Brzeg w Koninie oraz na placu budowy spalarni odpadów. ABO

FOT. ARCHIWUM

Do korekty

Sejmik skorygował uchwałę w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017”.

Podczas sesji radni uchwalili, że oddany do użytku zakład w Olszowie (gmina Kępno) będzie pełnił funkcję regionalnej instalacji przetwarzającej śmieci.

Poważniejszej zmiany w tym planie domagają się radni SLD, którzy mówili o tym podczas briefingu prasowego zwołanego przed wrześniową sesją.

W sierpniu 2012 r. sejmik podzielił województwo na 10 regionów, w których funkcjonują regionalne i zastępcze instalacje przetwarzające śmieci. Między nimi nie mogą jeździć śmieciarki, bo zakłady zagospodarowania odpadów obsługują miejscowości tylko z danego obszaru. Jest to – jak tłumaczy urzędnicy – podyktowane wymogami ochrony środowiska i wynika m.in. z wcześniejszych deklaracji gmin i związków międzygminnych.

Tymczasem radni SLD uważają, że Wielkopolska powinna stanowić jeden okręg, co pozwoli zwiększyć elastyczność i obniżyć koszty wywozu śmieci. RAK

Polecamy

Festiwal zdjęć

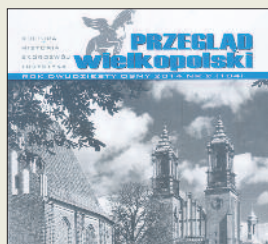
Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu organizuje w dniach 13-31 października II Wielkopolski Festiwal Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki. Przedsięwzięcie promuje twórczość naszych artystów i projektów fotograficznych związanych z Wielkopolską. W 43 miastach regionu zaplanowano 60 imprez: wystaw, spotkań i warsztatów fotograficznych. 20 kolejnych wydarzeń odbędzie się w Poznaniu. Szczegóły na stronie www.wbp.poznan.pl.

Kaliski „Fantazy”

Teatr im. W. Bogusławskiego w Kaliszu zaprasza 18 października na premierę spektaklu „Fantazy” Juliusza Słowackiego w reżyserii Macieja Podstawnego, z dramaturgią Łukasza Zaleskiego. Scenografię i kostiumy do przedstawienia zaprojektował Mirek Kaczmarek, a autorką muzyki jest Anna Stela. Sztukę osadzono w 1841 roku, gdy krytykowany już w Europie kapitalizm jest w Polsce ledwie rozpoznawany. Poprzez sylwetki głównych bohaterów „Fantazego” widowie poznają świadectwo polskiej zaściankowości.

Regionalnie

Tematem przewodnim najnowszego, 104. numeru kwartalnika „Przegląd Wielkopolski” jest regionalizm. Co oznacza to pojęcie? Czym się przejawia jego realizacja? Swoje refleksje na ten temat prezentuje m.in. marszałek Marek Woźniak. Periodyk jest wydawany przez Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne, między innymi dzięki wsparciu finansowemu samorządu województwa. ABO, RAK

Budzik na prowincji

Prusim, Rozdrażew i Jarocin – w tych miejscowościach odbyły się we wrześniu premierowe odsłony wydarzeń w ramach trzeciej edycji programu „Wielkopolska: Rewolucje”.

12 i 13 września w hali sportowej Zespołu Szkół Publicznych w Rozdrażewie można było obejrzeć inspirowane przestrzenią kosmiczną widowisko teatralne „Kosmogonia rozdrażewska” w reżyserii Wojtka Ziemińskiego i w opracowaniu dramaturgicznym Romana Pawłowskiego. W spektaklu wystąpili członkowie Rozdrażewskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii i miejscowego Kółka Astronomicznego „Kasjoepa”.

W kinie Echo w Jarocinie 14 i 15 września odbyła się premiera rock opery „Dzieci Jarocina śpiewają Retrojuetro”. Spektakl powstał dzięki współpracy reżyserki Weroniki Szczawińskiej, dramatopisarki Agnieszki Jakimiak i kompozytora Krzysztofa Kaliskiego z wielopokoleniowym zespołem „Dzieci Jarocina”, w którego repertuarze znajdują się m.in. kultowe rockowe utwory.

Projekt „My, dzieci z projektu Ziemia” w Prusimiu został przygotowany we współpracy z młodzieżą z pobliskich szkół.

Z kolei 20 września w Skansenie Olenderskim „Olandia” w Prusimiu zorganizowano wernisaz wystawy „My, dzieci z projektu Ziemia”, czynnej do 17 października. Wydarzenie przygotowane we współpracy z fundacją „Oleandry dla Polski” jest, zdaniem autorów, fuzją zaangażowania

społecznego i technologicznego postępu. Realizuje je Centrum Badawcze Humanities/Art/Technology wspólnie z młodzieżą ze szkół w Kwilczu, Międzychodzie i Łowyniu.

– „Wielkopolska: Rewolucje” to projekt zachęcający do uczestnictwa w kulturze i do czerpania z kulturalnego i re-

gionalnego dziedzictwa, czekającego na odkrycie w odległych od Poznania zakątkach Wielkopolski – podkreśla marszałek województwa Marek Woźniak.

Trzecia edycja „Rewolucji”, finansowana z funduszy UE, jest realizowana w ramach „Budzika kulturalnego”. RAK

Wodne inwestycje oraz jubileusz

5 września w gościnnych progach Uniwersytetu Przyrodniczego jubileusz 50-lecia świętowali pracownicy Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu.

Podczas uroczystości, w której udział wzięli m.in. marszałek Marek Woźniak i członek zarządu województwa Krzysztof Grabowski, zaprezentowano działalność Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych oraz instytucji, które podczas

minionych pięćdziesięciu lat zajmowały się kwestiami zapobiegania powodziom, suszom czy budową zbiorników retencyjnych.

Podległy samorządowi regionu WZMiUW administruje majątkiem skarbu państwa, w skład którego wchodzi urządzenie gospodarki wodnej, tj. zbiorniki wodne, wały przeciwpowodziowe, rzeki, budowle piętrzące oraz pompownie przeciwpowodziowe i melioracyjne.

W trakcie jubileuszu omówiono m.in. sprawy dotyczą-

ce utrzymania i eksploatacji tych urządzeń, związane z tym kwestie ekologii oraz pozyskiwania pieniędzy unijnych na inwestycje. W latach 2000-2014 takie wydatki sięgnęły 717,8 mln zł, z czego 438,7 mln zł (61 proc.) pochodziło z UE, a prawie 44 mln zł – z budżetu województwa.

Ważniejsze inwestycje z ostatnich lat to m.in. budowa zbiorników wodnych Jutrosin i Rydzyna, odbudowa rzeki Ołobok, a także odbudowa wałów Warty na odcinku Konin – Koło. RAK

Stawiają kontenery z szybkim internetem

Montażowi kontenera we Wrześni przyglądali się prezes spółki Wielkopolska Sieć Szerokopasmowa Anna Streżyńska i wicemarszałek Mateusz Klemenski.

Rozpoczęło się instalowanie kontenerów, które pomieszcza tzw. węzły szkieletowe Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej.

WSS to jeden z najważniejszych i największych projektów inwestycyjnych realizowanych przez województwo wielkopolskie dzięki unijnemu dofinansowaniu (to ponad 410 milionów złotych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Budowa sieci ma pozwolić na udostępnienie szybkiego internetu mieszkańcom nawet najbardziej oddalonych od Poznania miejscowości, likwidując wciąż istniejące w tej dziedzinie białe plamy na mapie Wielkopolski. Projekt ma też przy-

W Kościanie wyróżniają

2 października odbyła się uroczystość wręczenia dorocznych nagród przyznawanych przez „Wiadomości Kościańskie”.

Wydarzenie zorganizowano na terenie Skansenu Filmowego „Soplicowo” w Cichowie, w gminie Krzywiń. Wyróżnienie „Dobry Gospodarz” (i okazałą drewnianą statuetkę) odebrał marszałek Marek Woźniak.

– Do przyznania marszałkowi tego tytułu zainspirowali nas lokalni samorządowcy, wskazując na dobrą współpracę z Markiem Woźniakiem – uzasadnia wybór redaktor naczelny „Wiadomości Kościańskich” Jerzy Wizerkaniuk. – Jej efektem są choćby liczne inwestycje w Kościanie, zrealizowane w ostatnich latach dzięki wsparciu finansowemu samorządu województwa.

Laureatami XXIV już edycji nagród przyznawanych corocznie przez kościański periodyk zostali też w tym roku: Katarzyna i Damian Błaszakowie – regionaliści z Czempinia, Mirosław Wleki – dziennikarz z Lesna, a także Maria i Paweł Walenciakowie – przedsiębiorcy z Kietczewa. ABO

Ile jest warte sąsiedztwo lotniska?

O ile i czy w ogóle spadła wartość nieruchomości w pobliżu poznańskiego lotniska po wprowadzeniu wokół niego obszaru ograniczonego użytkowania?

Na to pytanie muszą odpowiedzieć poznańskie sądy, przed którymi toczą się procesy wytoczone portowi lotniczemu przez właścicieli okolicznych nieruchomości.

Tylko część z nich skorzystała z oferowanej przez spółkę procedury concyliacyjnej, przewidującej zwrot nakładów na poprawę komfortu akustycznego. Inni zdecydowali się pójść do sądów, domagając się pieniędzy nie tylko za walkę z hałasem, ale i za utratę wartości ich nieruchomości. Skala roszczeń to około 46 mln zł, z czego 28, 5 mln zł dotyczy spadku wartości posiadanych domów i działek.

We wrześniu zapadły pierwsze wyroki, w których sędziowie przyznali pozywającym po kilkadziesiąt tysięcy złotych (czyli tyle lub prawie tyle, ile się domagali). Według opinii sporządzonych przez sądy biegłych, efektem wprowadzenia OOU był spadek cen między 7 a 15 procent.

Przedstawiciele lotniska kwestionują te wyliczenia i będą składać odwołania. Podczas konferencji prasowej zarząd Portu Lotniczego Poznań-Ławica podał w wątpliwość metodologię przyjmowaną przez biegłych. Według zleconych przez lotnisko analiz, wykonanych przez ekspertów z Centrum Wyceny Mienia w Poznaniu, można mówić o spadku cen na poziomie 1-3 procent. Zwrócono też uwagę na niską podaż nieruchomości w pobliżu lotniska, co ma świadczyć o ich atrakcyjności. ABO

Miasta z pomysłami

We wrześniu w Pile odbyła się druga część tegorocznych Świątowych Dni Innowacji, organizowanych od ośmiu lat przez samorząd województwa.

W tym roku po raz pierwszy w historii główne wydarzenia Świątowych Dni Innowacji zostały zorganizowane poza stolicą regionu, w Pile. W ślad za wydarzeniami, które odbywały się w maju, Urząd Marszałkowski w Poznaniu we współpracy z Urzędem Miasta Piły przygotował 26 września kolejne forum, którego tematem było „Smart City” oraz warsztaty dla przedsiębiorców.

Podczas spotkania, w którym uczestniczył m.in. członek zarządu województwa Tomasz Bugajski, dyskutowano przede wszystkim o przekształcaniu unijnych miast w inteligentne oraz zrównoważone pod względem gospodarczym i społecznym środowiska życia. „Smart City” to bowiem koncepcja budowy miasta, które inteligentnie rozwiązuje problemy swoich mieszkańców. Program wrześniowego forum obejmował na przykład tematy uwzględniające kwestię inteligentnego oświetlenia w mieście oraz wpływu światła na poczucie bezpieczeństwa miesz-

kańców. Spotkanie w pilskim Invest-Parku zakończyła sesja warsztatowa zatytułowana „Miasto z głową”.

W dniach 23-26 września zorganizowano z kolei specjalne warsztaty dla pracowników mikro i małych przedsiębiorstw z Wielkopolski. Zajęcia praktyczne prowadzone w kontekście inteligentnych specjalizacji regionalnych miały zwiększyć konkurencyjność firm poprzez poznanie i przygotowanie projektów rozwiązań w branży teleinformatycznej. Przedsiębiorcy wspólnie z trenerami wypracowywali koncepcje innowacji możliwe do wdrożenia w firmach.

Artystycznym dopełnieniem tych dyskusji były pokazy w ramach festiwalu „Teatrów Światła”, czyli podniebne spektakle łączące różne dziedziny sztuki: muzykę, teatr i taniec. Pokazy z udziałem licznie zgromadzonej na placu Staszica pilskiej publiczności odbywały się 27 września.

Urząd Marszałkowski w Poznaniu organizuje Świątowe Dni Innowacji od kilku lat, stwarzając międzynarodową platformę wymiany najlepszych praktyk i osiągnięć w dziedzinie kultury innowacji. **RAK**

Święto turystyki

Region śremski był miejscem tegorocznego podsumowania sezonu.

Laureaci konkursu fotograficznego z marszałkiem Markiem Woźniakiem i przewodniczącym konkursowej kapituły Tomaszem Wiktorem.

Uczestnicy tegorocznych wielkopolskich obchodów Świątowego Dnia Turystyki mieli okazję poznać atrakcje oferowane przez gminy wchodzące w skład Unii Gospodarczej Regionu Śremskiego – Śremskiego Ośrodka Wspierania Małej Przedsiębiorczości. Jak co roku, była to okazja do podsumowania przez ludzi z tej

branży kończącego się sezonu turystycznego.

Oficjalna część uroczystości odbyła się 19 września w kinoteatrze Słonko w Śremie. Marszałek Marek Woźniak i przewodniczący sejmikowej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki Maciej Wituski wręczyli przyznane przez ministra odznaki honorowe „Za Zasługi dla Turystyki”.

Rozstrzygnięto też II edycję Konkursu Fotograficznego o Nagrodę Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Najważniejsze nagrody w poszczególnych kategoriach zdobyli Grażyna Rafalont i Marek Grum.

Pełną listę laureatów i wyróżnionych można znaleźć na stronie internetowej: www.umww.pl. **ABO**

Ale inwestują

Łubowo świętowało zakończenie dwóch inwestycji zrealizowanych dzięki dofinansowaniu z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Pierwszą z nich był remont wieży zabytkowego łubowskiego kościoła pw. św. Mikołaja. Druga inwestycja polegała na rozbudowie miejscowego Domu Kultury. Najważniejszą częścią nowo oddanej przestrzeni jest scena z kulami i zapleczem.

Jak podkreślano podczas uroczystości w dniu 18 września, gmina Łubowo należy do liderów w pozyskiwaniu funduszy z UE. Na jej terenie, dzięki wsparciu z PROW, udało się zrealizować już 16 inwestycji.

Wśród gości wydarzenia w Łubowie był między innymi wicemarszałek Wojciech Janekowiak. Okolicznościową mszę św. sprawował natomiast prymas Polski abp Wojciech Polak.

W części artystycznej wystąpili uczniowie miejscowego gimnazjum oraz Zespół Szkół Muzycznych w Poznaniu. Odbyła się również promocja książki „Żeby Marzyć – Strofy Lednickie” – zbioru wierszy młodych poetów zebranych podczas 17. i 18. Lednickiej Wiosny Poetyckiej, czyli spotkań organizowanych przez Stanisławę Łowińską. **ABO**

Żeby było więcej pracy

Unia Europejska wspiera działania w zakresie polityki społecznej nie tylko za pomocą środków Europejskiego Funduszu Społecznego ulokowanych w krajowych i regionalnych programach operacyjnych.

Na uruchomienie tych pieniędzy musimy jeszcze trochę poczekać, jednak warto pamiętać o istnieniu Europejskiego programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI), w którym już rozpoczęły się pierwsze nabory wniosków.

EaSI jest zarządzany bezpośrednio przez Komisję Europejską. Oprócz działań związanych z zatrudnieniem i polityką społeczną, będzie wspierał inicjatywy dotyczące mobilności pracowników w całej Unii.

EaSI dzieli się na trzy filary, które są kontynuacją znanych już programów z poprzedniego okresu programowania. Pierwszy z nich – PROGRESS będzie finansował projekty modernizacji elementów polityki społecznej, w tym opracowanie ana-

liz, wymianę wiedzy i informacji oraz wdrażanie innowacji społecznych. Drugim jest EURES, który będzie wspierał finansowo Europejską Sieć Mobilności Zawodowej, zapewniającą informacje, doradztwo i usługi rekrutacyjne dla pracodawców oraz osób poszukujących pracy w krajach UE. Celem trzeciej osi programu jest zwiększenie zdolności pożyczkowej instytucji udzielających wsparcia dla przedsiębiorstw socjalnych i inwestujących w społeczną działalność gospodarczą.

Wśród celów EaSI są: walka z długotrwałym bezrobociem, ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie dyskryminacji, równość płci, zapewnienie odpowiedniej ochrony socjalnej. **Biuro Informacyjne Województwa Wielkopolskiego w Brukseli przedstawia cykl poświęcony głównym programom na lata 2014-2020 zarządzanym centralnie przez UE i związanym z nimi możliwościami finansowania projektów. Dodatkowe informacje o programach: www.wielkopolska.eu.**

REKLAMA

Dobry wiatr dla regionów

Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej rozpoczęło jesienny cykl wydarzeń w ramach ogólnopolskiej kampanii „Dobry wiatr dla regionów”.

Inicjatywa, dofinansowana ze środków NFOŚiGW, ma na celu zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat energetyki wiatrowej. Konferencja „Współczesne oblicze energetyki wiatrowej”, która odbyła się 9 września w Poznaniu, była pierwszym z cyklu bezpłatnych wydarzeń regionalnych.

Konferencję otworzyła Dagmara Żygowska, pełniąca funkcję członka zarządu PSEW, która w swojej prezentacji przedstawiła aktualny stan rozwoju energetyki wiatrowej w Polsce i w poszczególnych województwach oraz opowiedziała zaproszonym gościom o aktualnie planowanych projektach ustaw, które dotyczą sektora odnawialnych źródeł energii.

Następnie głos zabrał Paweł Przybylski z Siemens Sp. z o.o., który opowiedział o najważniejszych technologicznych osiągnięciach w branży energetyki wiatrowej. Korzyści z rozwoju technologicznego to m.in. ograniczona emisja dźwięku w nowoczesnych turbinach, zwiększone bezpieczeństwo eksploatacji, automatyczny system bezpiecznego wyłączenia turbiny wia-

trowej w przypadku wystąpienia usterek oraz większe rozmiary turbin, co przekłada się na ich mniejszą ilość na farmie wiatrowej.

Tematy dotyczące akceptacji społecznej zostały przedstawione przez posła Jacka Najdera, Roberta Bocha z firmy mediatorzy.pl oraz Tadeusza Kierysa z firmy Domrel. Wszyscy prelegenci byli zgodni co do jednego: podjęcie przez inwestorów wiarygodnych działań komunikacyjnych oraz zrozumienie obaw i potrzeb lokalnych społeczności i wyjście im naprzeciw zapewnia przychylnie nastawienie do inwestycji i zabezpiecza przed atakami przeciwników.

Prof. Piotr Tryjanowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wygłosił prelekcję dotyczącą ornitologii. Ptaki i nietoperze mogą być w pewnym stopniu narażone na oddziaływanie turbin wiatrowych, szczególnie w takich miejscach, jak: trasy migracji, miejsca gniazdowania czy intensywnego żerowania. Wyniki przeprowadzanych badań ornitologicznych są kluczowym elementem raportu oddziaływania na środowisko, na podstawie którego wydawana jest decyzja środowiskowa zawierająca szczegółowe warunki, które inwestor obowiązkowo musi spełnić. Taki sposób postępowania gwarantu-

je, że parki wiatrowe lokalizowane są poza obszarami podwyższonego ryzyka dla ptaków i nietoperzy.

Kolejny wykład, dotyczący aktualnego stanu prawnego i wiedzy na temat oddziaływania inwestycji energetyki wiatrowej, został przedstawiony przez dra Jacka Szulczyka z Pracowni Akustyczno-Srodowiskowej EKO-POMIAR. Omówił on problemy określania poziomów emisji i zasięgu hałasu na etapie projektowania farm wiatrowych. Dźwięk wynikający z pracy turbin nie wywołuje ryzyka utraty słuchu czy innych szkodliwych skutków dla zdrowia ludzi. Infradźwięki i dźwięki słyszalne nie stanowią zagrożenia dla ludzi – podkreślał podczas prezentacji dr Szulczyk. Ostatnią prelekcję, na temat wpływu energetyki wiatrowej na bezpieczeństwo energetyczne Polski, wygłosił dr Krzysztof Książkowski z Uniwersytetu Warszawskiego. Istotne jest, aby jak najdłużej utrzymać dostępność krajowych zasobów energetycznych przy zwiększaniu bezpieczeństwa energetycznego – będzie to jednak wymagało rozwijania zróżnicowanych technologii w celu pokrycia rosnących potrzeb energetycznych Polski.

Więcej informacji o wydarzeniach kampanii znajdą Państwo na stronie projektu: www.regionalne.psew.pl.

Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za jego treść odpowiada wyłącznie Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej.

Siedem lat inwestycji w człowieka

Wielkopolska ma najniższe bezrobocie wśród polskich regionów. Jaka w tym zasługa projektów i pieniędzy z realizowanego od kilku lat Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki?

Skończyłem technikum mechaniczne i szkołę informatyczną, ale nie mogę znaleźć pracy w tych zawodach, więc postanowiłem się przekwalifikować. Wybrałem warsztat remontowo-budowlany, bo chcę zostać pomocnikiem murarza – opowiada Mariusz Kulpa, uczestnik projektu „Nowe szanse w gminie i mieście Czarnków”, realizowanego przez Fundację Gębiczyn.

Wsparcie dla młodych

Projekt z Czarnkowa skierowany jest do osób w wieku od 15 do 30 lat i ma ułatwić im wejście na rynek pracy. Można tu skorzystać z zajęć rozwijających wiedzę i umiejętności albo nauczyć się nowego zawodu na jednym z czterech warsztatów. – Jestem kucharzem i technikiem technologii żywienia, dlatego wybrałem warsztat gastronomiczny. Do tej pory jednak nigdy nie pracowałam w swoim zawodzie – wspomina uczestnictwo w projekcie Marika Dunał. – Szkolenie daje mi możliwość zdobycia doświadczenia i nowych umiejętności kulinarnych. Zaczynam się czuć pewniej, bo mam możliwość sprawdzenia teorii w praktyce.

Wejście i utrzymanie się na rynku pracy to jeden z najistotniejszych problemów młodych ludzi, kończących szkoły i uczelnie. Pracodawcy najchętniej zatrudniają osoby o świetnych kwalifikacjach, z doświadczeniem, które zweryfikowano już w innych firmach. Niski poziom zarejestrowanych osób bezrobotnych do 25. roku życia wymagały podjęcia działań poprawiających ich sytuację. Istotną rolę w tym zakresie odegrało wsparcie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Od 2007 r. w całym regionie objęto nim łącznie ponad 150 tys. osób w wieku 15-24 lata.

Miliony złotych na wsparcie rynku pracy, nie tylko zatrudnienia ludzi młodych, przyniósł Unia Europejska. Pieniądze z Europejskiego Funduszu Społecznego przeznaczono na rozmaite formy aktywizacji zawodowej, m.in. pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, staże i praktyki, szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, prace interwencyjne, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy

Najważniejsze liczby Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 w Wielkopolsce

oraz przygotowanie zawodowe młodzieży i dorosłych.

Trzy tysiące umów

Na część regionalną programu Kapitał Ludzki w Wielkopolsce przeznaczono 630 mln euro (w przeliczeniu 2,7 mld zł). Tymi pieniędzmi zarządza u nas Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, który zakontraktował już wszystkie dostępne fundusze. To oznaczają prawie 11,5 tys. złożonych wniosków o dofinansowanie i niemal 3,1 tys. umów o wartości 2,7 mld zł. Z tych pieniędzy korzystają zwłaszcza bezrobotni, osoby zakładające działalność gospodarczą, a także firmy i urzędy, których pracownicy podnoszą swoje kwalifikacje.

– Dziś mogę mówić o sukcesie. Wykorzystaliśmy całą pulę dostępnych funduszy i nie będzie już nowych konkursów. Zrealizowaliśmy wszystkie założone cele, osiągnęliśmy zakładane wskaź-

niki, większość z nich znacznie przekraczając – tak siedem lat wdrażania wielkopolskiej części PO KL podsumował 10 września w Poznaniu wicemarszałek województwa Wojciech Jankowiak. – Jestem przekonany, że pieniądze z PO KL wydaliśmy dobrze i z korzyścią dla naszego regionu. Choć nie wszystkie zgłoszone

» W nowej perspektywie UE powinniśmy pamiętać o tym, że wydawać pieniądze jest łatwo, ale osiągnąć efekty trudniej.

przedsięwzięcia otrzymały dotację unijną, to gdybyśmy mieli więcej pieniędzy, też byśmy je rozdysponowali.

W pierwszym półroczu 2014 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu odnotował wzrost wskaźników we wszystkich priorytetach PO KL. – Wiele z nich przekroczyło 100 proc. zaplanowane

wartości, np. liczba osób starszych (50-64 lata) w priorytecie VI, które otrzymały pieniądze na założenie działalności gospodarczej, została przekroczona dwukrotnie, podobnie jak liczba firm objęta wsparciem projektów szkoleniowych w priorytecie VIII – skrupulatnie wycisnął Sławomir Wąsiewski, wicedyrektor poznańskiego WUP.

Od przedszkola do doktora

Czas na rozliczenie programu urzędnicy mają do 2015 r., ale trwają już podsumowania. – Według danych na koniec czerwca beneficjentom regionalnej części PO KL wypłacono ponad 2,4 mld zł, a we wnioskach o płatność rozli-

czone 2,1 mld zł. Z kolei wydatki zaakceptowane przez Komisję Europejską sięgają 2 mld zł – poinformował Sławomir Wąsiewski. – Ale trzeba pamiętać, że za każdą złotówką wydaną z programu stoi człowiek, najlepsza inwestycja.

Łącznie w ciągu siedmiu lat realizacji programu wsparciem z PO KL objęto prawie 430 tys. osób w regionie. Niemal 72 tys. niepracujących osób zakończyło udział w projektach aktywizacji zawodowej, m.in. w szkoleniach, praktykach zawodowych, stażach, pośrednictwie pracy. Wsparcie otrzymały też firmy na zatrudnienie pracowników, 9 tys. osób podnosiło kwalifikacje, biorąc udział w kształceniu ustawicznym, a 17,5 tys. bezrobotnych dostało pieniądze na utworzenie własnej działalności.

Ponad 77 tys. pracowników skorzystało ze szkoleń i doradztwa, a prawie 11 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zakończyło udział w projektach aktywizacji społecznej i zawodowej. Pieniądze z EFS umożliwiły także wsparcie stypendiami blisko 500 doktorantów i 3000 uzdolnionych uczniów w trudnej sytuacji materialnej. Ponadto z PO KL dofinansowano 273 przedszkola (dotacje dla nowych i na rozwój istniejących), głównie w małych miejscowościach, gdzie ich najbardziej brakuje. Z programu skorzystały również 892 szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie ogólne.

– Gdyby nie wsparcie z EFS, nie moglibyśmy podjąć

działań w takiej skali z własnych pieniędzy – zaznaczył Wojciech Jankowiak.

Z rozważą, bez wyścigu

Wielkopolska nie wzięła udziału w wyścigu na szybkie wykorzystanie funduszy z PO KL. – Przed kilku laty krytykowano nas za to, ale czas pokazał, że ta decyzja była słuszną – podkreślił wicemarszałek. – Wiele województw wydało pieniądze z programu szybciej i gdy się skończyły, trudniej było im interweniować na rynku pracy. A u nas, gdy zabrakło środków z Funduszu Pracy, mogliśmy uruchomić wsparcie z PO KL.

– Równomierne wykorzystanie pieniędzy przez kilka lat pozwoliło nam zachować elastyczność i kierować je tam, gdzie są najbardziej potrzebne – dodała dyrektor WUP Barbara Kwapiszewska. – Przecież działania na rzecz rynku pracy, np. staże i szkolenia wzajemnie się uzupełniają z realizacją projektów unijnych.

Zdaniem szefowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy zainteresowanie różnymi formami wsparcia na rynku pracy jest coraz większe, bo osoby bezrobotne, pracownicy i pracodawcy ciągle dopytują o kolejne uruchamianie przez WUP projekty. I z niecierpliwością oczekują na pieniądze z nowego unijnego budżetu na lata 2014-2020, o którym opowiadała Sylwia Wójcik, dyrektor Departamentu Wdrażania EFS UMWW.

– W nowej perspektywie UE powinniśmy pamiętać o tym, że wydawać pieniądze jest łatwo, ale osiągnąć efekty trudniej. Co z tego, że przeszkolimy tysiące osób, skoro i tak zostaną one bezrobotnymi – stwierdził Wojciech Jankowiak.

– Zawsze znajdą się tacy, którzy skrytykują nasze działania, np. szkolenia. Ale podnoszenie kwalifikacji jest ważne, np. wyśmiewany przed laty kurs obsługi wózków widłowych jest teraz potrzebny choćby w fabryce Volkswagena – dodała Barbara Kwapiszewska.

– Trudno jednoznacznie odpowiedzieć, jaki wpływ na rynek pracy miał EFS i czy wszystkie pieniądze wydaliśmy efektywnie? – zastanawiał się Wojciech Jankowiak. – Ale Wielkopolska ma najniższe bezrobocie wśród polskich regionów i z pewnością przyczyniły się do tego m.in. fundusze z PO KL. RAK

FOT. P. RATAJCZAK

Od 2007 r. wsparciem PO KL w regionie objęto 150 tys. młodych w wieku 15-24 lata.

Cmentarze, których już nie ma

O „dziewiętnastowiecznym Junikowie” i innych zapomnianych poznańskich nekropoliach.

Rozważania dotyczące cmentarzy to na przełomie października i listopada rzecz naturalna. Wszyscy je odwiedzamy, pojawia się refleksja dotycząca przemijania, ulotności życia – połączona z pytaniem: co będzie dalej i czy cokolwiek będzie? Ale, wbrew pozorom, cmentarz jest nie tylko nekropolią, miastem umarłych. Może też na swój sposób tętnić życiem. Nie jest końcem, lecz świadectwem życia wciąż istniejącego, choć zmieniającego swój kształt i formę. Jest symbolem nieuchronnego przemijania czasu.

FOT. 4 X A. BOŃSKI

Cmentarze ewangelickich parafii św. Łukasza i św. Pawła, między ulicami Grunwaldzką i Obozową, splantowano po zakończeniu II wojny światowej.

Pochówek przy kościele

Cmentarz jest jednym z naturalnych, a nieuniknionych elementów tradycji, kultury i pamięci – to miejsce pochówku zmarłych, ale też świadectwo pamięci o nich i o czasach, w których żyli. Zazwyczaj pochówek związany jest ze światopoglądem i wyznaniem zmarłego.

Z reguły obowiązywała zasada, że zmarli powinni być grzebani na poświęconej ziemi. Zatem przez setki lat cmentarze lokalizowano wokół kościołów; do dziś używa się pojęcia cmentarz przykościelny dla określenia przestrzeni pomiędzy ścianą świątyni i ogrodzeniem otaczającym teren, na którym stoi kościół. Zmarłych chowano przez całe lata, często w tych samych miejscach. W końcu XVIII wieku zaczęto kojarzyć miejsca i sposób pochówku z epidemiami nękającymi miasta i wreszcie w Europie rozpowszechniły się zarządzenia sanitarne, zabraniające grzebania zmarłych w obrębie murów miejskich. Cmentarze przykościelne zlikwidowano, a szczątki zmarłych umieszczono w mogiłach zbiorowych – ossuariach. Nowe nekropolie lokalizowano już poza miastem.

Wyszły i wróciły do miasta

Czas jednak mijał, miasta się rozrastały daleko poza zasięg murów i dawne cmentarze zaczęły „wracać” w miejskie granice, tym razem administracyjne, a niekiedy nawet znalazły się w centrum. Większość z nich nie ocalała w pierwotnej postaci. Niegdyś całkowicie zapemnione, wobec odchodzenia kolejnych pokoleń rodzin pochowanych tam zmarłych, stopniowo niszczały, aż wreszcie zniknęły. Po setkach lat nawet zapomniana

Tu znajdował się wirydarz klasztoru Dominikanów. Z czasem na tym niewielkim obszarze powstał kilkuwarstwowy cmentarz.

no o nich, niektóre zostały przekształcone w skwery i parki. Mało kto zdaje sobie sprawę, że zmarli wciąż tam leżą, choć już nikt o nich nie wie. Od czasu do czasu jedynie budowlancy natrafiają na ludzkie szkielety, archeologowie zaś podczas swoich badań zaczynają odkrywać resztki dawnego cmentarza, o którym z rzadka znaleźć można informacje w dokumentach.

Są to cmentarze, które wciąż istnieją, choć oficjalnie już dawno ich nie ma. Natomiast niektórzy historycy, a przede wszystkim archeologowie wiedzą doskonale, że pierwszymi oznakami pozwalającymi zlokalizować miejsce dawnej nekropolii są: charakterystyczny układ drzew, tu i ówdzie ledwo widoczne kopczyki mogił oraz... szczypior cmentarny, samosiejka, który szczególnie upodobał sobie miejsca pochówków.

Do likwidacji

W Poznaniu, w centrum miasta, niemal każdy większy skwer był niegdyś cmentarzem. Z pewnością największy,

swoiste „dziewiętnastowieczne Junikowo”, znajdował się przy ulicy Towarowej. To tak zwany cmentarz staromarciniński, zlikwidowany przez władze hitlerowskie w czasie ostatniej wojny, dla uzyskania miejsca pod nowe tory kolejowe, przeznaczone dla transportów wojskowych na front wschodni. Ogłoszono likwidację cmentarza, a jeśli ktoś

» Pierwszymi oznakami pozwalającymi zlokalizować miejsce dawnej nekropolii są: charakterystyczny układ drzew, tu i ówdzie ledwo widoczne kopczyki mogił oraz... szczypior cmentarny, samosiejka, który szczególnie upodobał sobie miejsca pochówków.

chciał zabrać szczątki swoich zmarłych, mógł je ekshumować do ustalonego czasu. Potem część zmarłych przeniesiono na inne cmentarze, zwłaszcza przy ulicy Samotnej. Pozostałe nagrobki usunięto, a mogiły splantowano, jednak nie ruszając zmarłych. Ekshumacja ich wszystkich była niemożliwa ze względów finansowych, logi-

Wśród wielu grobów na stokach poznańskiej Cytadeli stopniowo zanika, na swój sposób romantyczny, cmentarzyk prawosławny.

Niewiele już pamięta, że to ruchliwe dziś miejsce w Poznaniu było cmentarzem staromarcinińskim – „dziewiętnastowiecznym Junikowem”.

cznych i czasowych. Chodziło o szczątki kilkudziesięciu tysięcy ludzi! Uświadomiono to sobie dopiero przy okazji niedawnych prac wykopalskich, związanych z przebudową węzła komunikacyjnego przy ulicy Towarowej.

Identyczne były losy grobów na cmentarzu nowomarcinińskim, na dzisiejszych tere-

zmarłych nadal tam pod murawą spoczywających jest siostra Joanna Bade, współtwórczyni szpitala diakonisek (im. H. Świątecznego) i... Erhardt Greiser, zmarły w wypadku kilkunastoletni syn osławionego gauleitera. Cmentarze ewangelickie znajdowały się też na terenie dzisiejszego parku Jana Henryka Dąbrowskiego i przy ulicy Topolowej, za pomnikiem Powstańców Wielkopolskich.

Przy klasztorze i na Cytadeli

Szczególony charakter miał cmentarz znajdujący się na dawnym wirydarzu, czyli dziedzińcu klasztoru Dominikanów u zbiegu ulic Garbary i Solnej. Zgodnie z przyjętą przed setkami lat tradycją, zakonnicy na życzenie chowali, w formie pokuty, zmarłych w bezimiennym grobie na wirydarzu, jedynie pozostawiając epitafium w kościele. Z czasem na tym niewielkim obszarze powstał kilkuwarstwowy cmentarz, odkryty w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku, w czasie badań poszukiwawczych osady św. Gotarda, prowadzonych

przez Muzeum Archeologiczne. Odbudowa dwu brakujących skrzydeł klasztoru pozwoliłaby ochronić to miejsce, dziś często służące nieciekawym praktykom...

Na Cmentarzu Zasłużonych Wielkopolan na Wzgórzu św. Wojciecha (dawnym cmentarzu parafialnym kolegiaty św. Marii Magdaleny), po prawej stronie od wejścia jest pusta dolinka, bez grobów. Są tam pochowani mieszkańcy Poznania zmarli w XIX wieku podczas epidemii cholery. Opodal, na szczytu cmentarza zlokalizowanych na stokach poznańskiej Cytadeli (zwłaszcza na nekropolii cywilnej, parafii św. Wojciecha), wiele jest grobów stopniowo znikających i bezimiennych. Sukcesywnie tam zanika, na swój sposób romantyczny, cmentarzyk prawosławny.

Wkracza przyroda

Trzeba wyjątkowych zasług i rangi osób pochowanych, by miejsca wiecznego spoczynku nie podzieliły losu setek grobów znikających bez śladu – jak choćby na cmentarzu na Dębcu, przy ulicy – nomen omen – Samotnej. To proces nieunikniony, tylko czasu i następnych pokoleń potrzeba, by wspaniałe pomniki, wystawne płyty i grobowce zamieniły się w stertę gruzów i wreszcie zniknęły bez śladu. Wkracza inne życie: przyroda. Cmentarz wciąż żyje, choć w innej formie.

Są też w Poznaniu miejsca, o których wiadomo, że kryją szczątki ludzi, ale nie można ich zlokalizować. To przede wszystkim miejsca walk, zwłaszcza ze stycznia i lutego 1945 roku. Teren dawnego Fortu Winiary, czyli Cytadela, wciąż kryje szczątki ludzi poległych tam w różnych okolicznościach, których nikt jeszcze dotąd nie odkrył.

Takie losy dawnych cmentarzy spotkamy wszędzie, na całym świecie, także w Poznaniu, w miastach i na wsi. Można więc zapytać, jak należy się zachować, by nie naruszyć spokoju zmarłych? Znajomość wszystkich miejsc pochówku jest niemożliwa. Ich opisanie i oznaczenie też nie wydaje się celowe i nigdy nie będzie kompletne. Wystarczy więc, gdy powstrzymamy się od zabudowy (bez ekshumacji szczątków) miejsc dawnych cmentarzy, gdy nie będziemy w parkach – dawnych nekropoliach organizować hucznych zabaw i uciech.

Marek Rezler

Podziękowanie za trud i plony

Tegoroczne Dożynki Prezydenckie w Spale były podsumowaniem zmian, które zaszły na polskiej wsi przez ostatnie ćwierćwiecze.

Dożynki Prezydenckie, odbywające się corocznie w Spale, w województwie łódzkim, zamieniły się w ogólnopolskie wydarzenie będące podziękowaniem za całoroczny trud rolników i owocne plony. Na wyjątkowość tegorocznej imprezy (20-21 września) duży wpływ miała dwudziesta piąta rocznica pierwszych wolnych wyborów oraz dziesiąta rocznica członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Dąb Wolności

Przed uroczystą mszą świętą w kaplicy połowej AK, w centrum Spaty, para prezydencka posadziła Dąb Wolności, m.in. w towarzystwie Hanny Mościckiej, stryjecznej wnuczki prezydenta Ignacego Mościckiego, który w 1927 roku zorganizował po raz pierwszy dożynki w Spale.

Podczas prezydentury Aleksandra Kwaśniewskiego impreza została reaktywowana, a pielęgnowana i rozwijana jest przez Bronisława Komorowskiego. Dożynki stanowią ważne wydarzenie w kalendarzu rolników, organizacji rolniczych, samorządów i wszystkich osób, którym bliski jest rozwój polskiego rolnictwa.

Prezydent RP odwiedził wielkopolskie stoisko. – Z ogromną przyjemnością powitałem gospodarzy dożynek, prezydenta RP Bronisława Komorowskiego oraz pierwszą damę Annę Komorowską, częstując tym, co Wielkopolska ma najlepsze: plonami i efektami pracy naszych rolników, gospodarzy i przetwórców – mówi członek zarządu województwa Tomasz Bugajski. – Para prezydencka spędziła czas w niezwykle przyjaznej i miłej atmosferze, na rozmowach dotyczących rozwoju i wyzwań stojących przed naszym regionem, także w nowej perspektywie finansowej.

Nie zabrakło wspólnego, pamiątkowego zdjęcia z samorządowcami, przedstawicielami firm i lokalnych grup działania, prezentującymi na naszym stoisku dorobek kulinarny i kulturowy Wielkopolski.

Prezydenta Bronisława Komorowskiego na wielkopolskim stoisku przywitani członek zarządu województwa Tomasz Bugajski i dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWW Emilia Dunał.

Smaki z dzieciństwa

Samorząd województwa wielkopolskiego był organizatorem największego regionalnego stoiska informacyjno-promocyjnego w „Miasteczku Regionów”. Wielkopolskie stoisko tradycyjnie już zostało wykonane w całości z wikliny przez plecionkarzy z Nowego Tomyśla i cieszyło się olbrzymim zainteresowaniem wśród uczestników dożynek.

Wyjątkowe i barwne miejsce kusiło zapachem świeżo pieczonego chleba i bułeczek, wędlin produkowanych według

tradycyjnych, najlepszych receptur, nabiału, którego smak wielu przypominał czas dzieciństwa i kuchnię naszych mam i babć.

Nie zabrakło świeżych owoców i ich przetworów. Na wielkopolskich ładach królowały soki, powidła, dżemy, przeciera – wyprodukowane w gospodarstwach agroturystycznych i małych przetwórcach naszego regionu.

Podczas dożynek zwiedzający mieli możliwość degustacji przygotowywanych przez wielkopolskich kucharzy potraw,

których bazę stanowią polskie warzywa i tradycyjne receptury. A o ich jakości i walorach smakowych najlepiej świadczą nieustające kolejki i brak wolnych miejsc przy specjalnie przygotowanych stołach.

Magia ginących zawodów

Tradycyjnie nie mogło zabraknąć również występów naszych zespołów. Zarówno na dożynekowych scenach, jak i na stoisku promocyjnym Wielkopolski prezentowały się zespoły i artyści: mażoretki „Miraż” z Wro-

nek, znana w Spale folkowa „Kapela z Orliczka” oraz wielopokoleniowy Zespół Pieśni i Tańca „Lusowiaci”. Drugi rok z rządu ceremoniał dożynekowy z udziałem pary prezydenckiej zaprezentował Zespół Pieśni i Tańca „Łany” z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

W „Alei Twórców” można było zapoznać się z magią ginących tradycji i zawodów, m.in. z twórczością rzeźbiarza z Ostroroga Eugeniusza Tacika, snującego także opowieści o życiu na wielkopolskiej wsi, pracą kowala Zdzisława Kempy, który pieczo-

łowicie wykuwał z żelaza różne nietuzinkowe przedmioty. Były też dwie panie: Grażyna Wójciak i Agnieszka Rubik, które zafascynowane bogactwem kulturowym Wielkopolski, inspirowały do twórczego wykorzystywania regionalnych motywów dekoracyjnych na ręcznie malowanej porcelanie.

Wieniec z nagrodą

Wielkopolska, jako jedyny samorząd, zaangażowała się również w „Krajinę zabaw dla dzieci”, w ramach której maluchy mogły rozwijać swoje umiejętności i próbować swoich sił w różnych dyscyplinach. Przeprowadzono także warsztaty i konkursy związane m.in. z wypiekami tradycyjnego chleba na zakwasie, własnoręcznym przygotowaniem kotylionów dożynekowych czy malowaniem regionalnych motywów na ceramicznych talerzach.

Wieniec województwa wielkopolskiego, przygotowany przez Marię i Piotra Barańczaków z rodziną, mieszkających we wsi Trzemeszno w gminie Rozdrażew w powiecie krotoszyńskim, zajął drugie miejsce w tegorocznym konkursie o nagrodę Prezydenta RP na „Najładniejszy wieniec dożynekowy”. Przedsięwzięcie dla wszystkich województw zorganizowała Kancelaria Prezydenta RP oraz Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim, natomiast honorowym gościem była Anna Komorowska.

– Z ogromną radością reprezentujemy region nowoczesny, czerpiący z bogatych tradycji wielkopolskiej wsi. Z dumą patrzą na Wielkopolan, którzy każdego dnia przyczyniają się do rozwoju i wzrostu zamożności naszej małej ojczyzny – tak udział Wielkopolski w dożynkach podsumowuje Tomasz Bugajski.

Po raz kolejny okazało się, że prezentacja województwa wielkopolskiego wzbudziła w Spale ogromne zainteresowanie, zarówno wśród dożynekowych gości, jak i mieszkańców regionu łódzkiego.

Wielkopolska zdobyła drugie miejsce w konkursie na „Najładniejszy wieniec dożynekowy”.

Dzieci polubiły zwłaszcza warsztaty ręcznego malowania na porcelanie.

EUROPEJSKI FUNDUSZ ROLNY
NA RZECZ ROZWOJU
OBSZARÓW WIEJSKICH
EUROPA INWESTUJĄCA W OBSZARY WIEJSKIE

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PROJEKT FINANSOWANY JEST ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W RAMACH POMOCY TECHNICZNEJ PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013.
Instytucja Zarządzająca PROW 2007-2013 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stronę redaguje: Bartosz Zielonacki – Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
ul. Szyperska 14, 61-754 Poznań, tel. 61 626 60 00, fax 61 626 60 04, e-mail: dow.sekretariat@umww.pl, www.prow.umww.pl

Dzieci w roli... wychowawców

Najmłodszy też mogą wychowywać dorosłych kierowców. Choćby prostymi słowami: „Kocham, jedź ostrożnie!”.

W sierpniu rozpoczęła się kampania „Kochasz? Powiedz STOP wariatom drogowym”, skierowana do osób najbliższych kierowcom, które mogą wpływać na ich zachowanie w czasie jazdy. Przygotowano niebieskie serduszka z hasłami: „Mamo, czekamy w domu. Tatuś, czekamy w domu. Sama kredytu nie spłacę. Kocham, jedź ostrożnie!”. Kampania organizowana przez Komendę Główną Policji i PZU ma poprawić stan bezpieczeństwa na drogach i zmienić zachowania kierowców, by przestrzegali ograniczeń prędkości.

We wtorek 2 września policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu – w ramach akcji prewencyjnej „Bezpieczna droga do szkoły” – pojawili się w poznańskiej SP nr 23, aby porozmawiać z najmłodszymi o przestrzeganiu przepisów ruchu drogowego. Szkoła ta objęta jest patronatem policyjnego programu „Bezpiecznie to

FOT. M. SZYKOR

Niecodzienny patrol przypominał kierowcom w o konieczności przestrzegania przepisów.

wiedzieć i znać”. Szymon Witczak, aspirant z Wydziału Prewencji KWP, wręczył uczniom podczas pogadanki niebieskie serduszka z prośbą, aby przekazali je w domu najbliższym.

Uczniowie otrzymali też książeczki edukacyjne i kamizelki odblaskowe, które przekazał pracownik Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Poznaniu. Przypomniał o obo-

wiązku używania elementów odblaskowych przez pieszych poruszających się po drodze poza obszarem zabudowanym. WORD od wielu lat wspiera szkolną edukację ko-

munikacyjną, przygotowując pomoce edukacyjno-oświatowe i aktywnie wspierając organizację szkolnych centrów bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Druga, niecodzienna część tej lekcji, odbyła się 5 września przed szkolnym budynkiem. Niektórych kierowców jadących rano ul. Jeżycką zatrzymał do kontroli drogowej nietypowy patrol. Policjantom towarzyszyli uczniowie ze SP nr 35. Kierowców, którzy przekroczyli dozwoloną prędkość (w tym miejscu 40 km/h), pouczała policjanci, a dzieci wręczały im serduszka „STOP wariatom drogowym”, prosząc o przestrzeganie przepisów, zwłaszcza w pobliżu szkół.

Od rozpoczęcia nowego roku szkolnego wielkopolscy policjanci podejmują wiele akcji prewencyjnych. Działania te, np. kontrole trzeźwości i prędkości, mają zwiększyć poziom bezpieczeństwa na naszych drogach.

Marek Szykor WORD Poznań

Nagrody dla aktywnych szkół

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Poznaniu już po raz trzeci zaprosił szkoły podstawowe z Wielkopolski do udziału w konkursach edukacyjno-oświatowych.

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, realizując swoje ustawowe zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach, wspiera m.in. placówki oświatowe w edukacji dzieci i młodzieży, tj. niechrońionych uczestników ruchu drogowego. Staramy się wspomagać aktywne placówki, które stwarzają nauczycielom warunki, aby efektywnie i ciekawie prowadzić zajęcia przygotowujące najmłodszych do bezpiecznego poruszania się po drogach.

Już po raz kolejny do konkursu na najlepszy konspekt lekcji wychowania komunikacyjnego zaprosiliśmy nauczycieli z wielkopolskich szkół. Spośród nadesłanych scenariuszy najlepsza okazała się praca nauczycielki z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kłecku. Nagrodą będzie wyposażenie szkolnej pracowni wychowania komunikacyjnego w sprzęt multimedialny oraz notebook dla autorki konspektu. Wyróżniono też prace nauczycieli ze Szkoły Podstawowej w Przyborowie oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Kłecku.

W drugim konkursie, skierowanym do placówek z Poznania i okolic, brano pod uwagę liczbę wydanych kart rowerowych w roku szkolnym 2013/2014. Po uwzględnieniu wielkości placówek zwyciężyły: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kłecku oraz Szkoła Podstawowa w Przyborowie. Nagrodami dla najlepszych szkół są rowery i kaski.

Gratulujemy zwycięzcom i zapraszamy innych do nasładowania. Mamy nadzieję, że wyposażenie szkolnych pracowni i miasteczek ruchu drogowego oraz ciekawe zajęcia z wychowania komunikacyjnego przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa na drogach.

W nowym roku szkolnym zamierzamy kontynuować konkursy dla nauczycieli, a także zaprosić do rywalizacji starszych uczniów szkół podstawowych. Szczegóły ogłosimy wkrótce na łamach „Monitora” i na stronie internetowej poznańskiego WORD: www.word.poznan.pl.

Marek Szykor WORD Poznań

Dyskusja o bezpieczeństwie przy rumpuciu

Już po raz szósty w pierwszą sobotę września w Rokietnicy dyskutowano o bezpieczeństwie na drogach.

Wspaniała pogoda sprawiła, że wielu mieszkańców Wielkopolski przybyło 6 września na festyn do Rokietnicy. Na placu przy Trakcie Napoleońskim zorganizowano wiele atrakcji dla wszystkich gości. Kolorowe stoiska, przygotowane przez wspólnoty sołeckie z rokietnickiej gminy, zapraszały m.in. do skosztowania regionalnego swojskiego jadła, a po południu wielka kolejka ustawiła się po tytułowy rumpuc: potrawę popularną zwłaszcza wśród najstarszych poznańców.

Stoisko poświęcone bezpieczeństwu na drodze przygotowały tradycyjnie Rokietnickie Stowarzyszenie Rozwoju „Idea człowiek przyszłość”, wspólnie z Komendą Miejską Policji, Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Poznaniu i Ośrodkiem Szkolenia Kierowców A. Żebrowski z Mrowina.

Na najmłodszych czekało małe miasteczko ruchu drogowego z autochodzikami, gdzie dzieci łączyły zabawę z nauką przepisów. Sporym zainteresowaniem cieszyły się też książeczki przedstawiające różne sytuacje na drodze i znaki drogowe oraz zawsze przydatne zawieszki odblaskowe. Starsi mogli skorzystać z symulatora zderzeń, który obrazuje uderzenie i związane z tym działanie pasów bezpieczeństwa, przy prędkości zaledwie 7 km/h. Dodatkowo mogli pokonać slalom w tzw. alkoholglach, które symulują obraz widziany przez nietrzeźwego kierowcę. Dla wielu było to ciekawe przeżycie i być może część z nich zrezygnuje z jazdy na podwójnym gazie.

Policjanci z Tarnowa Podgórnego w ramach programu prewencyjnego „Poznański rower – bezpieczny rower” prowadzili na swoim stoisku akcję ich znakowania. Umieszczone na ramie naklejki (od marca tego roku oznakowano ponad

FOT. M. SZYKOR

Łukasz Amanowicz, zwycięzca konkursu „Bądźmy bezpieczni na drodze”, odebrał pamiątkowy puchar z rąk Aleksandra Kowalewicz, dyrektora WORD w Poznaniu.

5000 jednośladow) odstrasza być może potencjalnych złodziei.

Jak co roku przygotowano konkurs z zakresu przepisów ruchu drogowego i zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Nagrodą główną był puchar dyrektora WORD w Poznaniu i nowa hybrydowa Toyota Auris na weekend, ufundowana przez ASD TOYOTA Tadeusz Ukleja.

Kolejne „rumpucio” spotkanie już za rok. Mamy nadzieję, że podobne akcje profilaktyczne i prewencyjne przyczynią się do bardziej bezpiecznego i kulturalnego zachowania na drogach. A wiedza i doświadczenie przekazywane w ciekawy i niekonwencjonalny sposób sprawią, że nasze – pieszych i kierowców – poczucie odpowiedzialności za siebie oraz innych uczestników ruchu pozwoli niekiedy uniknąć tragedii i nieszczęść na drodze.

Marek Szykor, Michał Cieciora

WOJEWÓDZKA RADA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W POZNANIU

www.brd.poznan.pl

Redaguje zespół: Sławomir Brandt, Ryszard Fonzychowski, Wojciech Głuszak, Maciej Bednik, Piotr Monkiewicz, Marek Szykor, Dariusz Fleischer
Adres redakcji: WORD, 61-623 Poznań, ul. Wilczak 53, tel. 61 829-01-88

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013**Fundusze Europejskie - dla rozwoju innowacyjnej Wielkopolski**PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCIWOJEWÓDZTWO
WIELKOPOLSKIEUNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Nowa sieć PIFE rozpoczęła działalność

Od początku października funkcjonuje nowa wielkopolska sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich, wyłoniona w drodze konkursu.

PIFE działają w siedmiu miastach regionu oraz w Poznaniu, gdzie niezmienne można korzystać z usług Głównego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich, mieszczącego się przy ul. Szyperskiej 14.

Sieć PIFE w Wielkopolsce została utworzona w 2009 roku. W momencie rozpoczęcia działalności tworzyły ją 12 jednostek: GPIFE w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu oraz 11 lokalnych punktów informacyjnych utworzonych w siedzibach starostw powiatowych w: Gnieźnie, Jarocinie, Kaliszu, Kole, Koninie, Lesznie, Międzychodzie, Nowym Tomyślu, Ostreszowie, Pile i Wągrowcu.

Punkt w Pile działał do końca 2009 r., natomiast wraz z końcem ubiegłego roku zamknięto PIFE w Kole. Z końcem maja przestał funkcjonować PIFE w Międzychodzie, a pozostałe punkty zamknięto ostatniego dnia czerwca. Od początku lipca wszystkie pytania z zakresu funduszy europejskich można było kierować do GPIFE: tel. 61 626 61 92, 61 626 61 93, e-mail: info.wrpo@wielkopolskie.pl, info.fe@wielkopolskie.pl. Taka sytuacja miała charakter przejściowy. Jednocześnie przystąpiono bowiem do wyłaniania partnerów, którzy mają prowadzić PIFE w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

Konkurs na prowadzenie lokalnych punktów informacyjnych w miejscowościach: Gniezno, Jarocin, Kalisz, Konin, Leszno, Nowy Tomyśl, Piła, został ogłoszony 21 lipca. Informacja w tej sprawie została opublikowana na stronach internetowych.

Konkurs skierowano do samorządów i organizacji pozarządowych. Zasady jego organizacji zostały opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – dysponenta środków, które finansować będą

FOT. P. TALAGA

GPI przy ul. Szyperskiej w Poznaniu jest miejscem, w którym można uzyskać porady związane z przygotowaniem i realizacją projektu wspartego z funduszy UE.

działalność Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. Liczba oraz lokalizacja PIFE w Wielkopolsce ustalona została w drodze negocjacji z przedstawicielami ministerstwa, a układ sieci zaplanowany został tak, aby zapewnić równomierny dostęp do informacji o funduszach unijnych dla wszystkich zainteresowanych osób.

Wnioski w konkursie można było składać do 22 sierpnia. W jego trakcie zainteresowani

mogli zadawać pytania dotyczące zasad i zamieszczonej dokumentacji. Odpowiedzi były na bieżąco publikowane na stronach internetowych z informacją o konkursie. W sumie zgłoszono 108 pytań.

Ostatecznie w konkursie złożono 15 wniosków, z czego cztery dotyczyły prowadzenia punktu w Lesznie, trzy oferty złożono na punkt w Kaliszu, dwie na PIFE w Gnieźnie, Jarocinie i Koninie oraz po jednej na punkt w Nowym Tomyślu i Pile.

Co robią PIFE

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich udzielają porad pomocnych w podjęciu decyzji o przygotowaniu projektu lub przy jego rozliczeniu. Ich zadania to ponadto: przedstawianie podstawowych kryteriów uzyskania dofinansowania, wskazywanie instytucji, które odpowiadają za przyjmowanie wniosków oraz informowanie o procedurach, wymaganych dokumentach, terminach, zasadach opisywania dokumentów finansowo-księgowych związanych z rozliczeniem dotacji.

W okresie swej działalności wielkopolska sieć PIFE udzieliła ponad 111 tys. konsultacji (bezpośrednich, telefonicznych i e-mailowych), zorganizowała ponad 700 dzurów konsultantów w siedzibach samorządów w ramach tzw. Mobilnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. Konsultanci PIFE zajmowali się także organizacją spotkań informacyjnych i szkoleniowych. W ciągu kilku lat działalności zorganizowano ich łącznie około 400. Wzięło w nich udział ponad 7500 osób.

Strategiczne obszary

Utworzenie obszarów strategicznej interwencji dla ośrodków subregionalnych województwa potwierdza ich znaczenie w rozwoju gospodarczym oraz w strukturze przestrzennej Wielkopolski.

Miasta subregionalne, dla których wyznacza się obszary funkcjonalne, to miejscowości o liczbie ludności pomiędzy 50 a 100 tys., pełniące ważne funkcje gospodarcze i społeczne. W przypadku Wielkopolski, ze względu na historię podziałów administracyjnych, są to byłe ośrodki wojewódzkie: Konin, Leszno, Piła i dodatkowo Gniezno, które zostało zakwalifikowane ze względu na potencjał społeczny i gospodarczy, a także uwarunkowania historyczne.

OSI to jedna z form realizacji polityki miejskiej WRPO 2014+ (obok Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych adresowanych do Poznania i Kalisza z Ostrowem Wielkopolskim wraz z ich obszarami funkcjonalnymi). W programie regionalnym zaplanowane wsparcie w ramach obszarów strategicznej interwencji. „Ośrodki subregionalne” to wymienione wyżej cztery miasta.

One wraz z obszarami funkcjonalnymi odgrywają istotną rolę w regionie, posiadając potencjał wzrostu w poszczególnych częściach Wielkopolski. Zgodnie z zapisami „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020” miasta subregionalne wymagają wsparcia szczególnie w zakresie: zwiększenia dostępności do stolicy regionu, powiązań infrastrukturalnych, gospodarczych i społecznych, a także rozwiązywania problemów rozwojowych zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

Proponowane przedsięwzięcia mogą być zróżnicowane, ale jednocześnie powinny mieć spójny charakter. Komplementarność może odnosić się zarówno do pozostałych przedsięwzięć realizowanych w ramach OSI ośrodków subregionalnych, jak i inwestycji realizowanych lub planowanych do realizacji w ramach innych form wsparcia WRPO na lata 2014-2020, innych

programów operacyjnych, ze środków własnych lub instrumentów zwrotnych (np. pożyczek czy poręczeń kredytowych).

Równie ważne jest uwzględnienie zakresu tematycznego i intensywności wsparcia pozostałych OSI (tzw. krajowych – OSI miast i dzielnic miast wymagających rewitalizacji, OSI obszarów wiejskich, w szczególności o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, a także pozostałych OSI o określonych na etapie wdrażania preferencjach wynikających z lokalizacji przedsięwzięcia na obszarze problemowym). Przykładem może być również zintegrowane wsparcie projektowane zgodnie z planowanym Narodowym Programem Rewitalizacji lub Krajową Polityką Miejską.

– Zakres interwencji wynegocjowany zostanie w partnerstwie z samorządami poszczególnych obszarów. Będzie on obejmował przede wszystkim promowanie przedsiębiorczości, technologii informacyjno-komunikacyjnych, wsparcie przedsięwzięć termomodernizacyjnych, ograniczających zużycie energii – mówi Marek Woźniak, marszałek województwa wielkopolskiego. – To będą także przedsięwzięcia niskoemisyjne, które związane są z ograniczaniem ilości gazów cieplarnianych. W praktyce są to inwestycje związane z komunikacją. Zakresem wsparcia mają być objęte także drogi lokalne, ale w ograniczonym zakresie, usługi społeczne (np. zdrowotne dla dzieci czy osób starszych), programy edukacyjne podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz inwestycje w infrastrukturę oświatową.

Ostateczna forma kwalifikacji do dofinansowania uzależniona jest od charakteru zidentyfikowanych projektów i obszarów wsparcia, a także przebiegu procedury negocjacyjnej oraz rozwiązań systemowych na poziomie krajowym i regionalnym. Te obecnie nie są znane ze względu na trwające prace programowe nad perspektywą finansową 2014-2020.

PIT

Unijne pieniądze na profilaktykę

Z wicemarszałkiem Mateuszem Klemenskim rozmawia Andrzej Szoszkiewicz

Czy wielkopolskie placówki ochrony zdrowia potrafiły wykorzystać fundusze europejskie na swój rozwój i podniesienie jakości usług?

– Zdecydowanie tak. Z jednej strony z funduszy unijnych rozbudowano i odnowiono budynki szpitalne, przeprowadzono ich termomodernizację, dzięki czemu została obniżona energochłonność obiektów. Z drugiej – placówki ochrony zdrowia zakupiły wiele sprzętu, dzięki czemu mogły rozszerzyć zakres działalności i podnieść jakość usług. Korzystają na tym pacjenci, gdyż poprawia się poziom diagnostyki i leczenia oraz standard pobytu w szpitalach. Z kolei personel medyczny ma lepsze warunki pracy i rozwoju swoich kompetencji.

– Do zakończenia wdrażania Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 zostało trochę więcej niż rok. Czy nie będzie kłopotów z wykorzystaniem wszystkich pieniędzy na ochronę zdrowia?

– Łącznie podpisaliśmy 71 umów na kwotę dofinansowania 242,4 mln zł. Dotychczas zrealizowaliśmy płatności w wysokości 232 mln zł. Nie ma więc zagrożenia, że nie zdążymy wszystkiego wydać na czas. Przypomnę, że większość realizowanych projektów otrzymała dofinansowanie w trybie konkursowym, a tylko niewielka część została umieszczona na liście projektów kluczowych. Ogłosiliśmy trzy konkursy w ramach działania 5.3 WRPO „Poprawa warunków funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w województwie” – dwa w 2008 r. i jeden w 2009 r.

W Poznaniu działa Wielkopolskie Centrum Onkologii

(WCO), które od dawna dynamicznie rozwija się dzięki realizacji wielu projektów europejskich. Realizowany przez tę placówkę projekt „Poprawa wykrywalności, standardów, diagnostyki i radioterapii nowotworowej w Wielkopolsce” należy do największych. Z uzyskanej dotacji rozbudowano zakłady radioterapii i radiobiologii oraz oddziały ginekologii, endoskopii i endoskopii laryngologicznej. Dla WCO zakupiono specjalistyczny sprzęt, w tym cztery kolumny endoskopowe i lampy operacyjne. Cały projekt zamknął się w kwocie ponad 18,3 mln zł, z czego dotacja z UE wyniosła 13,3 mln zł.

– Nowe budynki i podstawowy sprzęt medyczny to za mało, żeby stworzyć warunki do rozwoju nowoczesnej medycyny.

– Tam, gdzie jest to możliwe, wspieramy zakupy bardzo nowoczesnych urządzeń, których w Polsce jest mało albo jeszcze ich nie ma. Ale sam zakup nie jest największym problemem. Prawdziwym wyzwaniem jest zapewnienie jego optymalnego wykorzystania. Dla-

FOT. M. ZAKRZEWSKI

alizowało projekt polegający na rozwoju metod radioterapii nowotworów poprzez zakup cybernetycznego noża. Urządze-

nego noża mogą zostać poddani radioterapii paliatywnej polegającej na poprawie komfortu życia i ograniczeniu objawów choroby. Do tego urządzenia opracowane są już odpowiednie procedury jego wykorzystania.

– Czy w najbliższych siedmiu latach utrzymane będzie wsparcie sektora ochrony zdrowia z funduszy unijnych?

– Rozmawiamy w czasie, gdy projekt WRPO na lata 2014-2020 analizowany jest przez urzędników z Komisji Europejskiej. W negocjacjach będziemy bronić zapisów zawartych w projekcie dokumentu. Jaki będzie rezultat, to się okaże. Komisja zaleca, żeby w nowym okresie programowania mniej pieniędzy wydawano na za-

kup sprzętu, a więcej na zwiększenie mieszkańcom dostępu do usług medycznych, podniesienie świadomości zdrowotnej i wcześniejsze wykrywanie chorób. Generalnie mamy lepiej wykorzystywać to, co mamy, np. poprzez tworzenie ponadregionalnych ośrodków specjalistycznych.

W nowym programie ochrona zdrowia będzie wspierana w ramach dwóch priorytetów inwestycyjnych: 8.1 „Aktywne i zdrowe starzenie się”, 9.1 „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną”. Projekty wdrażane w ramach priorytetu 8.1 powinny mieć na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców Wielkopolski poprzez podniesienie świadomości zdrowotnej oraz zwiększenie wykrywalności chorób

we wczesnym etapie ich występowania.

Jeśli chodzi o priorytet 9.1, to głównym celem będzie zwiększenie dostępności mieszkańców regionu do dobrej jakości usług. Priorytetem będą choroby nowotworowe, psychiczne, układu krążenia, kostnowodnego i oddechowego. Ważne będzie także zwiększenie liczby placówek leczniczych, opiekuńczo-terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych przeznaczonych dla dzieci wymagających specjalistycznej opieki.

– Można już mówić o konkretnych projektach?

– Chcielibyśmy doprowadzić do powstania szpitala matki i dziecka w Poznaniu. Obecny szpital przy ulicy Krysiewicza mieści się w starym obiekcie i warunki leczenia są trudne. Wspólnie z doradcami z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dopracowujemy projekt, szczególnie w zakresie sposobu jego finansowania. Być może będzie to projekt w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Drugim przedsięwzięciem, na którym nam zależy, jest ośrodek terapii protonowej przy Wielkopolskim Centrum Onkologii. To nowy sposób leczenia chorób nowotworowych charakteryzujący się dużą skutecznością. To byłby projekt sięgający pół miliarda złotych. Przy takiej inwestycji wskazane byłoby, żeby był to ośrodek ponadregionalny, obsługujący pacjentów z całej Polski Zachodniej. Dochodzą do nas pozytywne głosy z sąsiednich województw w sprawie współpracy przy tym przedsięwzięciu. Liczymy na to, że takie rozwiązanie spotka się z przychylnością Komisji Europejskiej, która popiera projekty sieciowe.

Chcielibyśmy doprowadzić do powstania szpitala matki i dziecka w Poznaniu. Obecny szpital przy ulicy Krysiewicza mieści się w starym obiekcie i warunki leczenia są trudne.

tego wymagamy, żeby wcześniej zostały wypracowane procedury, a korzystanie z urządzeń było objęte kontraktami z Narodowym Funduszem Zdrowia i wreszcie, żeby zapewniono specjalistów do jego obsługi.

W ubiegłym roku Wielkopolskie Centrum Onkologii zre-

nie służy do leczenia najtrudniejszych przypadków nowotworów u dwóch grup pacjentów – takich, u których szansa na trwałe wyleczenie jest duża i mogą zostać poddani radykalnemu leczeniu, oraz chorych z zaawansowaną formą choroby nowotworowej. Ci drudzy przy użyciu cybernetycz-

Na rozwój sieci

19 projektów otrzyma 3,4 mln zł dotacji z Brukseli.

Zarząd województwa wielkopolskiego podjął decyzję w sprawie dofinansowania 19 projektów związanych z rozwojem sieci i kooperacji w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. Większość wybranych projek-

tów, które otrzymają unijne wsparcie, związana jest z rozwojem istniejących w Wielkopolsce klastrów.

Na realizację swych przedsięwzięć beneficjenci otrzymają od nieco ponad 80 do prawie 200 tys. zł. Łączna kwota dofinansowania projektów w ramach tego konkursu wynosi ponad 3,4 mln zł. PIT

Wielu po milion

Mikroprzedsiębiorcy złożyli w konkursie 284 wnioski.

Bardzo dużym zainteresowaniem cieszy się konkurs w ramach WRPO na lata 2007-2013 na dofinansowanie inwestycji wspierających rozwój mikroprzedsiębiorstw. Łącznie złożono w nim 284 wnioski. Pozytywnie oceniono i skierowano do dalszej oceny mery-

torycznej 127 aplikacji. Rywalizują one o dofinansowanie, które wynosi około miliona euro.

Minimalna wartość dotacji wynosi 9000 zł, natomiast maksymalne wsparcie z unijnych pieniędzy nie przekroczy kwoty 200 tys. zł. Termin rozstrzygnięcia konkursu planowany jest na grudzień 2014 r. PIT

Negocjacje w toku

Urzednicy negocjują kształt unijnych dokumentów.

Coraz bliższy jest finał przygotowania dokumentów, które decydować będą o rozwoju regionu do 2020 r. W decydującą fazę wkraczają bowiem negocjacje z rządem dotyczące kontraktu terytorialnego dla województwa wielkopolskiego, czyli umowy wyznaczającej realizację przedsięwzięć finansowanych ze źródeł unijnych i rządowych w najbliższych latach.

Równolegle zarząd województwa negocjuje z Komisją Europejską ostateczny kształt Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. PIT

Ruszają kolejne funduszowe konkursy

Beneficjenci mogą nadal ubiegać się o wsparcie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Minister środowiska, jako instytucja pośrednicząca dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, ogłosił nabory wniosków o dofinansowanie projektów z Funduszu Spójności. Dokumenty należy składać od 31 października do 24 listopada w godzinach 9-15 w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (dla projektów droższych niż 25 mln euro) lub w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dla projektów nieprzekraczających 25 mln euro).

Gospodarka wodno-ściekowa

Pierwszy nabór wniosków dotyczy priorytetu I „Gospodarka wodno-ściekowa”. Celem konkursu jest wyłonienie projektów, które w największym stopniu przyczynią się do przygotowania inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Ubiegać się one będą o dofinansowanie w oparciu o środki Funduszu Spójności w per-

spektywie finansowej 2014-2020.

Dofinansowaniu podlegają projekty z zakresu przygotowania dokumentacji w aglomeracjach liczących co najmniej 10 tys. osób. W ramach konkursu wsparcie może zostać udzielone na poniesienie niezbędnych wydatków związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w szczególności na opracowanie dokumentów, takich jak m.in.: dokumentacja techniczna, analiza w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, wydatki poniesione na opłaty związane z koniecznością uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych na etapie przygotowania przedsięwzięcia.

Pula pieniędzy przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu wynosi 10 mln euro, choć może ona się zwiększyć. Poziom współfinansowania projektów ze środków Funduszu Spójności wynosi maksymalnie 85 proc. wartości wydatków kwalifikowanych projektu.

Do konkursu mogą przystąpić następujące podmioty: samorządy lub ich związki, podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach realizacji obowiązków własnych gmin.

Rekultywacja składowisk

Minister środowiska ogłosił także nabór wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach priorytetu II „Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi”, działanie 2.1 „Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych”.

Celem działania 2.1 jest m.in. likwidacja zagrożeń wynikających ze składowania odpadów, zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami. W ramach konkursu wspierane będą przedsięwzięcia polegające na rekultywacji składowisk odpadów komunalnych lub ich wydzielonych części na cele przy-

rodnicze. Pod warunkiem że wydano stosowne decyzje dotyczące ich zamknięcia, ale ich dotąd nie zrehabilitowano lub dla których przewiduje się wydanie takich decyzji w najbliższej przyszłości.

Zakres realizowanych projektów ma przywrócić wartości użytkowe gruntów poprzez właściwe ukształtowanie terenu, odtworzenie gleby, uregulowanie stosunków wodnych, wprowadzenie lub uzyskanie trwałej pokrywy roślinnej, ochronę lub introdukcję gatunków roślin, rewitalizację gleby oraz działania związane z odgazowaniem składowiska.

Nieodzownym elementem projektów powinny być społeczne kampanie edukacyjne związane z gospodarowaniem odpadami i stworzenie ścieżek edukacyjnych w obrębie terenu zrehabilitowanego składowiska. W przypadku wykorzystania gazu do celów energetycznych, koszty instalacji służących do energetycznego wykorzystania biogazu oraz rurociągów służących do przesyłu biogazu poza teren składowi-

ska nie będą kosztami kwalifikowanymi.

Mniej odpadów składowanych

Trzeci nabór wniosków o dofinansowanie projektów z Funduszu Spójności także dotyczy działania 2.1 oraz priorytetu II „Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi”. Tym razem jednak realizowane przedsięwzięcia powinny przyczynić się do redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi oraz likwidacji zagrożeń wynikających z ich składowania.

W ramach działania 2.1 wspierane będą przede wszystkim zakłady zagospodarowania odpadów, które powinny spełniać kilka kryteriów, posiadając m.in. instalacje do końcowej utylizacji odpadów, np. mechaniczno-biologicznego lub termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni lub składowania prze-

tworzonych zmieszanych odpadów (jako opcja mniej preferowana). Pod uwagę będą brane również kompostownie odpadów zielonych, sortownie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie, zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych, zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Rodzaje projektów podlegających dofinansowaniu wskazano w szczegółowym opisie priorytetów POIiŚ. Zakłady zagospodarowania odpadów, realizowane w ramach projektów, muszą mieć przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkalego minimum przez 150 tys. mieszkańców i powinny spełniać w zakresie technicznym kryteria najlepszych dostępnych technik.

Rynek pracy na obszarach wiejskich w Wielkopolsce

Najnowsze badanie przeprowadzone na zlecenie Wielkopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy II poświęcone było problematyce terenów wiejskich.

Obszary wiejskie w Wielkopolsce, wyznaczone jako obszary gmin wiejskich i części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich, zajmują ok. 95 proc. terytorium regionu. 44,1 proc. mieszkańców województwa zamieszkuje tereny wiejskie. W ostatnich latach liczba mieszkańców wsi rosła i tendencja ta według prognoz GUS ma się utrzymać do 2020 r. Wobec tego zasadnym jest pytanie o rynek pracy na obszarach wiejskich, gdyż zamieszkująca go ludność w sposób naturalny, w ujęciu dynamicznym, tworzy liczbę istotną dla wielkopolskiego rynku pracy.

Badanie mieszkańców

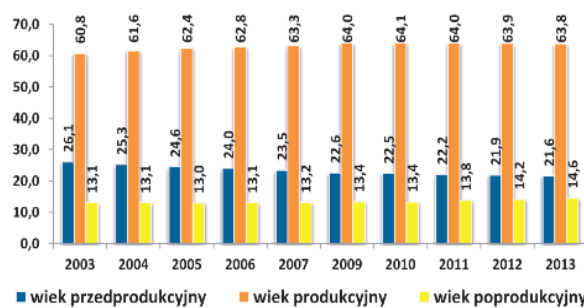
Problematyce tej poświęcone było najnowsze badanie przeprowadzone na zlecenie Wielkopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy II pn. „Rynek pracy na obszarach wiejskich w Wielkopolsce. Determinanty, możliwości i ograniczenia rozwoju”. Dzięki zastosowaniu zróżnicowanych technik po-

zyskiwania informacji (analiza danych, wywiad kwestionariuszowy, wywiady pogłębione) badanie pozwoliło na wieloaspektowe rozpoznanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich, zwłaszcza w kontekście zachowań zawodowych mieszkańców wsi i działań podejmowanych przez przedsiębiorców i instytucje związane ze wsią.

W badaniu przyjęto ekspercki podział wielkopolskich powiatów na trzy typy: zintegrowany, pośredni i peryferyjny, wyróżnione ze względu na rozwój rolnictwa i sytuację społeczną na terenach wiejskich.

Kapitał ludzki na wsi

Obserwowany wzrost liczby ludności wiejskiej w województwie jest efektem korzystnych dla wsi zjawisk demograficznych: wyższy niż w miastach przyrost naturalny,

Struktura ludności wiejskiej województwa wielkopolskiego według ekonomicznych grup wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

migracje na wieś ze względu na atrakcyjne warunki zamieszkania. Jednak na obszarach wiejskich obserwowana jest także zmiana struktury ludności według wieku, świadcząca o starzeniu się społeczeństwa.

Obserwowany jest również wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców wsi. W badaniu ujawniono sporą rozbieżność pomiędzy poziomem czy rodzajem wykształcenia a zawo-

dem obecnie wykonywanym. Wskazuje to na potrzebę dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców, ale i na konieczność doszkalania osób już pracujących.

Jednocześnie z odpowiedzi respondentów wynika, że niewielu z nich zainteresowanych jest podejmowaniem dodatkowych form kształcenia, zarówno w przypadku ludności rolnej, jak i bezrolnej. Podobnie

skłonność do mobilności przestrzennej badanych nie jest zbyt duża, co dotyczy wyjazdów zagranicznych i mobilności wewnątrz województwa.

Największe problemy związane z zatrudnieniem i aktywnością mieszkańców zaobserwować można na obszarach peryferyjnych, zwykle oddalonych od ośrodków przemysłowych i miejskich. Tym bardziej znaczenia nabiera tworzenie miejsc pracy blisko miejsc zamieszkania, czego warunkiem jest wielofunkcyjny rozwój wsi.

Raport z przeprowadzonego badania dostępny jest na stronie internetowej WOPR II www.obserwatorium.wup.poznan.pl.

Modele aktywizacji

Poza realizacją badań, WOPR II w celu upowszechnienia praktycznego sposobu wykorzystania posiadanych informacji i danych oraz wsparcia

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu
Wielkopolskie Obserwatorium Rynku Pracy II
ul. Kościelna 37, 60-537 Poznań
tel. 61 846 38 26
faks 61 846 37 43
e-mail: obserwatorium@wup.poznan.pl

doradców zawodowych pracujących z osobami bezrobotnymi podjął się opracowania modeli aktywizacji zawodowej wybranych grup bezrobotnych: kobiet, osób młodych i mieszkańców obszarów wiejskich. Modele w postaci podręcznika i informatora multimedialnego będą zbiorem praktycznych rad i wskazówek, ułatwiającym pracę z tymi grupami klientów. W kilku miastach województwa zakończono konsultacje modeli z doradcami zawodowymi.

Człowiek – najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W POZNANIU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Artykuł współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pierwsze Międzynarodowe Forum Ekologiczne

Przez trzy wrześniowe dni w Kołobrzegu dyskutowano o sprawach ochrony środowiska.

Ponad pół tysiąca gości z kraju i zagranicy uczestniczyło w I Międzynarodowym Forum Ekologicznym, które odbyło się w połowie września w Kołobrzegu. W ciągu trzech dni obrad (16-18 września) podsumowano dokonania polskich samorządów w realizacji działań i inwestycji proekologicznych. Forum pracowało w czterech grupach tematycznych: gospodarka wodna, gospodarka odpadami, odnawialne źródła energii (OZE) i energetyka oraz ochrona środowiska. Blisko 100 prelegentów przedstawiło wyniki badań, analiz, nakreślono kierunki przyszłych działań proekologicznych. Poniżej zamieszczamy omówienie niektórych wystąpień.

Gospodarka wodna

Wiceminister środowiska dr Stanisław Gawłowski przedstawił założenia nowej ustawy Prawo wodne. W oparciu o układ zlewniowy powstaną urzędy gospodarki wodnej, których zadaniem będzie m.in. poprawa stanu ilościowego, jakościowego i ekologicznego wód. Określać one będą warunki, na jakich można korzystać z zasobów wodnych, prowadzić będą monitoring, nadzór i kontrolę.

W zakresie zarządzania nastąpi podział na wody rządowe (rzeki o znaczeniu ponadregionalnym i granicznym) oraz na wody samorządowe (pozostałe rzeki o znaczeniu regionalnym). Powołane zostaną zarządy dorzeczy Wisły i Odry. Instytucje te przejmą zarządzanie majątkiem gospodarki wodnej i utrzymaniem wód na obszarze dorzeczy. Te same obowiązki na rzekach samorządowych będą miały wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych. Dzięki temu będzie jeden gospodarz jednej rzeki, a nie jak dotychczas – ktoś inny odpowiada za koryto, inny za wał.

Prezes WFOŚiGW w Olsztynie Adam Krzyśków mówił o inicjatywie wojewódzkiego funduszy ze Szczecina, z Poznania, Gdańska, Torunia, Olsztyna i Białogostoku. Powstał „Program Ochrony Jezior Polski Północnej”. Na tym obszarze znajduje się ponad 95 proc. wszystkich naszych jezior. Około 60 proc. z nich ma zły lub słaby stan wód. W ogromnej większości są one położone na obszarach cennych przyrodniczo, słabo zaludnionych, gdzie do-

Mimo braku ustawy o OZE, wielu inwestorów stawia kolejne elektrownie wiatrowe. Na zdjęciu montaż wiatraka o mocy 0,8 MW w miejscowości Tokarzew w Wielkopolsce.

minuje gospodarka wiejska. W programie stwierdzono, że niemożliwe jest osiągnięcie dobrego stanu wód bez podjęcia kompleksowych działań w obrębie ich zlewni. Należy rozpocząć od inwentaryzacji źródeł i ilości zanieczyszczeń, by następnie podjąć próbę ich likwidacji lub minimalizacji wpływu na czystość jezior.

Kierownik Zakładu Ochrony Wód z Wydziału Biologii UAM prof. Ryszard Gołdyn omówił metody rekultywacji jezior. Stwierdził, iż w „nielicznych przypadkach zastosowanie działań ochronnych powoduje samoczynny powrót jeziora do dobrego stanu ekologicznego. Jest to możliwe wówczas, gdy degradacja nie była bardzo zaawansowana, a jezioro cechuje się dużą odpornością na wpływy z zewnątrz”.

Prof. Stanisław Podsiadłowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przedstawił metody rekultywacji jezior. Stosowane jest m.in. napowietrzanie warstwy naddennej, strącanie fosforu na dno jezior. Pierwszej kompletnej rekultywacji poddano jezioro Trzesiecko w Szczecinku. Prace rozpoczęto w 2005 r. od uruchomieniu dwóch areatorów, równocześnie podjęto inaktywację fosforu, co pozwoliło na utrzymanie dobrej przejrzystości wody oraz odbudowanie strefy przybrzeżnej.

Gospodarka odpadami

Poseł na Sejm RP Tadeusz Arkit, oceniając reformę systemu gospodarki odpadami, po stronie pozytywów wymienił m.in. wzrost ilości zbieranych odpadów, ich segregację, wyższą świadomość ekologiczną społeczeństwa, budowę nowoczesnych instalacji dla gospodarki odpadami, pozyskanie na te cele środków unijnych. Wśród problemów do rozwiązania poseł wymienił słabą kontrolę podmiotów działających na zlecenie gmin i tym samym nieskuteczność całego systemu kontroli, ustalanie zbyt niskich opłat w stosunku do realnych kosztów całego procesu gospodarki odpadami komunalnymi, brak edukacji ekologicznej na poziomie państwa i samorządów.

Prezes zarządu Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Poznaniu Krzysztof Krauze mówił, że pomysł utworzenia w Poznaniu punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych narodził się podczas wizyt w miastach partnerskich Assen (Holandia) i Hanower (Niemcy). – W naszym kraju – twierdzi prezes Krauze – PSZOK-i są nowinką, a w Poznaniu zwane gratowiskami, funkcjonują od blisko 10 lat. Pierwszy punkt rozpoczął działalność w Suchym Lesie, obecnie znajdują się one także

w centrum miasta: przy ul. 28 czerwca 1956 r. oraz przy ul. Wrzesińskiej. Poznaniacy, w sposób przyjazny dla środowiska, mogą się tam pozbyć starych mebli, zużytego sprzętu elektrycznego, elektronicznego, resztek farb, lakierów czy gruzu z drobnych remontów.

Odpady przyjmowane są bezpłatnie i systematycznie wzrasta ich ilość. W 2013 r. zebrano 4,3 tys. ton, tj. ponad 30 proc. więcej niż w 2012 r. Gratowiska odwiedza dziennie średnio 200 osób. Dzięki tej proekologicznej działalności ZZO i akcjom edukacyjnym strumień odpadów problemowych trafiających na poznańskie składowisko systematycznie maleje.

Prezes zarządu Federacji Zielonych GAJA Jakub Szumin omówił problemy związane z likwidacją azbestu w Polsce. Cały proces zapoczątkowała uchwała Rady Ministrów z 2009 r., która określiła, że problem azbestu winien być rozwiązany do 2032 r. W ciągu pierwszych 5 lat powinno być usunięte 4 mln ton, 5,1 mln ton w ciągu następnych 10 lat, a do końca 2032 r. dalszych 5,4 mln ton. Dziś wiadomo, że cel pierwszego etapu nie został osiągnięty.

Prezes Szumin przyczynił się do bagatelizowania problemu azbestu przez gminy. Nienależycie przeprowadzono inwentaryzacje, dane są nie-

rzetelne i fragmentaryczne. Wazkim tematem jest finansowanie procesu. Pieniądze, które pochodzą z różnych źródeł, m.in. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy, mogą być wykorzystane jedynie na usunięcie azbestu i jego utylizację. Nowe pokrycia dachowe musi sfinansować sam właściciel nieruchomości. W województwach małopolskim i lubelskim w niektórych przypadkach dofinansowano modernizację dachów ze szwajcarskiego mechanizmu finansowego.

Odnawialne źródła energii

Dr Piotr Sulewski ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego mówił o ryzyku i sposobach jego ograniczenia przy inwestycjach w alternatywne źródła energii. Podpisanie protokołu z Kioto i przyjęcie międzynarodowych regulacji w zakresie polityki energetycznej nakłada na Polskę obowiązek uzyskiwania co najmniej 15 proc. energii ze źródeł odnawialnych. Ustanowione priorytety polityki energetycznej i wsparcie sektora OZE sugeruje, że inwestycje w odnawialne źródła energii, w tym biogazownie, powinny nieść niskie ryzyko. Tymczasem polityka wsparcia OZE, niepewność co

do kształtu ustawy, stanowi jeden z głównych czynników ryzyka. Istotnym problem jest sytuacja na rynku „zielonych certyfikatów”. Ceny za nie charakteryzowały się w ostatnich latach dużą zmiennością, co zagraża stabilności funkcjonowania producentów OZE.

Co dalej z ustawą OZE, czytaj w wywiadzie z Markiem Zielińskim, zastępcą prezesa WFOŚiGW w Poznaniu, na stronie: www.wfosgw.poznan.pl.

Dr Magdalena Rogulska, specjalista ds. OZE w Szwedko-Polskiej Platformie Zrównoważonej Energetyki, porównała doświadczenia obu krajów w zakresie energetycznego wykorzystania odpadów. W Polsce zbiera się ich rocznie ponad 12 mln ton. Około 50 proc. ulega biodegradacji i one właśnie mogą być wykorzystywane energetycznie. – Taki sposób zagospodarowania frakcji bio – mówiła – wymaga nie tylko rozwiązań technicznych, ale nade wszystko zmian w świadomości mieszkańców. W Szwecji odpady komunalne są traktowane jako cenny surowiec energetyczny służący do produkcji ciepła i paliw transportowych. Podstawową zasadą obowiązującą w szwedzkim systemie jest segregacja odpadów u źródła, a kluczowy jest podział na frakcję suchą i moką, co wpływa na ich wartość energetyczną.

Przykłady szwedzkich gmin pokazują, że można jednocześnie rozwiązać cztery sprawy: problem zagospodarowania odpadów, problem zmian klimatycznych powodowanych m.in. przez spalanie paliw kopalnych, zmniejszenie zużycia nwozów syntetycznych dzięki wykorzystaniu w rolnictwie pofermentu, a także zmniejszenie zależności od importu paliw kopalnych.

Ochrona przyrody

W tym bloku zagadnień przedstawiono doświadczenia i ocenkę życia producentów zdrowej żywności, omówiono rolę działań proekologicznych w biznesie społecznie odpowiedzialnym. Podkreślano wielką rolę wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w finansowaniu edukacji proekologicznej.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu dofinansował obrady forum ekologicznego w Kołobrzegu. **PN**

podsluchane

Podobno Zbigniew Haupt nie będzie ubiegał się o mandat radnego województwa na kolejną kadencję. Oj, będzie (nie tylko chyba nam) brakowało w sejmiku jego poczucia humoru, dzięki któremu nie raz podczas rozmaitych obrad potrafił przekuć balonik napompowany politycznymi emocjami...

Żeby daleko nie szukać, weźmy przykład z wrześniowych posiedzeń komisji sejmiku. Podczas wszystkich prezentowane były informacje dotyczące między innymi wykonania budżetu województwa wielkopolskiego za pierwsze półrocze 2014 roku. Zdarzało się zatem, że zasiadający w kilku komisjach radny słyszał te sprawozdania wielokrotnie.

– Słuchał pan przewodniczący tego, czy to pana pierwszy raz? – zapytała Zbigniewa Haupta, podczas posiedzenia Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki, przygotowująca się do

prezentacji Renata Sujak, dyrektor marszałkowskiego Departamentu Finansów.

– Jak pani może mnie pytać, czy to mój pierwszy raz?! Kiedy to było? – odparł rozbawiony radny.

W tym nastroju najwyraźniej pozostał, gdy kilka godzin później przewodniczył posiedzeniu Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Współpracy Międzynarodowej. Podczas przedstawiania propozycji korekt budżetowych nagle wyraźnie się ożywił.

– Czy to chodzi o dawną szkołę dla pielęgniarek? – zapytał. A gdy uzyskał potwierdzenie, zwierzył się: – Ooo, kiedyś byłem tam częstym gościem.

Na to zareagował wicemarszałek Wojciech Jankowiak: – To nie w szkole, tylko w bursie często bywałeś!

– Oj, ta aptekarska dokładność pana marszałka... – skwitował z szelmowskim uśmiechem radny Haupt.

podpatrzone

O wyjątkową oprawę zadbał organizatorzy sierpniowej uroczystości odbywającej się na poznańskim Dworcu Głównym z okazji uruchomienia kursów szynobusów niemieckiej kolei DB Regio ze stolicy Wielkopolski do Frankfurtu nad Odrą. Podpatrzyliśmy scenę wyglądającą prawie jak chrzest wodowanego statku. Zwracamy jednak uwagę na kluczowe znaczenie słowa „prawie”. Bo nie było matki chrzestnej, tylko wicemarszałek Wojciech Jankowiak, no i nie rozbijał on butelki o burtę (czy pociąg ma burtę??), tylko – z godną podziwu wprawą – połał pojazd szampanem.

usłyszane

Spieszmy uspokoić tych, którzy obawiali się, że zmiana barw partyjnych przez Zbigniewa Ajchlera może spowodować utratę jego zdolności oratorskich. Nic takiego nie nastąpiło, czego dowodem fragment wypowiedzi nowego radnego PO z wrześniowego posiedzenia komisji zdrowia: „Czasami rozmawiamy do siebie i owocu tych relacji nie ma”.

przeczytane

Kilka dni temu jedna ze spółek PKP dała ogłoszenie, w którym oferuje do wynajęcia nieruchomość. „Obiekt mieści się w doskonałej lokalizacji, położonej jedynie 60 km od Poznania w Obornikach Wielkopolskich” – przeczytaliśmy. Dotąd z Poznania do Obornik było jakieś góra 30 kilometrów, ale może kolej mierzy odległość według czasu przejazdu pociągów na niezwykle wolnej trasie do Piły?

wyśledzone

Wszelkie znaki na niebie i ziemi wskazują, że zapowiada się wyjątkowo gorąca walka o mandaty w nadchodzących wyborach samorządowych. A przynajmniej – widać to po bojowych nastrojach i stosownych przygotowaniach czynionych przez sejmikowe radne PO. Przyznajemy, że nie chcielibyśmy wejść w drogę wysledzonym przez nas paniom: Tatianie Sokołowskiej i Marioli Czarnocie. Chyba z podobnego założenia wyszli przyglądający się koleżankom z pewną rezerwą radni Maciej Wituski i Zbigniew Haupt.

policzone

W naszych poszukiwaniach (statystycznie) najlepszych do życia zakątków Wielkopolski dziś na tapetę bierzemy temat, o którym dżentelmeni podobno nie rozmawiają. Czy jednak może być zagadnienie bardziej frapujące niż zarobki, w czasie, gdy tuż po wakacjach i początku roku szkolnego na wielu kontach zięją debety? A na usprawiedliwienie mamy to, że to nie my jesteśmy wścibscy – do kieszeni Wielkopolan zajął Urząd Statystyczny w Poznaniu, a my tylko te dane (za rok 2012) przejrzelśmy...

Z tego zjrzenia do portfeli wyszło, że przeciętny Wielkopolanin zarabia 3397 złotych i 25 groszy brutto (co, już tradycyjnie, jest nieco poniżej średniej krajowej). A jak to wygląda w podziale na powiaty (i miasta na prawach powiatu)?

Nie jest zaskoczeniem, że najlepszą pensję można uzyskać w stolicy regionu. Przeciętna zarobków w Poznaniu to 4119,68 złotych. Jak bardzo ten wynik ciągnie w górę statystyczną wielkopolską wypłatę, można zobaczyć po tym, że rezultat powyżej średniej zanotowały jeszcze tylko cztery

powiaty lub miasta. To: powiat szamotulski ze średnią pensją 3569,58 złotych; miasto Konin, gdzie płaci się za pracę 3483,18 złotych; powiat leszczyński z zarobkami 3450,36 złotych oraz powiat poznański z przeciętnym wynagrodzeniem 3405,01 złotych.

A w których częściach naszego regionu zarabia się najmniej?

Statystycznie zdecydowanie najslabiej płacą w powiecie kępińskim – zaledwie 2349,11 złotych. Potem są pracownicy z powiatu jarocińskiego ze średnią 2596,34 złotych. Następnie mamy grupę powiatów, w których przeciętne wynagrodzenia wyniosły nieco powyżej 2700 złotych: kaliski, krotoszyński, rawicki, wolsztyński.

***
Dla zaspokojenia ciekawości poszperaliśmy w internecie za najaktualniejszymi danymi i spieszmy donieść, że płace (przynajmniej statystycznie...) nam rosną. Średnie wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w lipcu 2014 r. wyniosło w Wielkopolsce 3594 złote (jednak średniej krajowej – 3965 złotych – wciąż nie dogoniliśmy).

